Katolička Akcija!

Napisao Robert Mäder .

Preveo Bogoljub Stržić, D. I.

Naklada Glasnika presv. Srca Isusova, Zagreb, 1929.

22404

Katolička Akcija!

Napisao Robert Mäder.
Preveo Bogoljub Stržić, D. I.

Naklada Glasnika presv. Srca Isusova, Zagreb.
Tiskara „Bosanska Pošta“, Sarajevo.

Imprimi permittitur.

Sarajevo, die 21. Februarii 1928.

Antonius Prešeren, S. J.
V. Provincialis.

Nr. 543.

Imprimatur.

Sarajevo, die 8. Martii 1928.

† Joannes,
Archiepiscopus.

POPRATNICA.

Hoćemo li svijet opet predobiti za Krista Kralja, valja nam najprije katolike učiniti katolicima. Bilo bi ludo govoriti o pokatoličenju svijeta, ne postanu li sami katolici katolicima. A to djelo ne će biti samo posao svećenikâ. Za nj treba organizirane suradnje apostolskih svjetovnjaka. Zato Pape dadoše lozinku: Katolička Akcija!

Tko hoće da tu riječ razumije, treba poznavati dva jezika, jezik vremena i jezik Crkve. Katoličku Akciju zahtijevaju današnja potreba i Duh Sveti! Tko nije pun Duha Svetoga, može biti moderan, ali unatoč tome ostat će mu Katolička Akcija tuđa riječ. Tajna je katoličke sabranosti i katoličkoga rada u katoličkom osjećaju! Sensus catholicus (katolički osjećaj)!

Svijet je dosadan, unatoč novostima i zabavama. Gubi se u skrbi za sitnice i svagdašnjicu. Ljudi postaju patuljci. To pokazuje štampa. Štampa je dosadna, jer piše gotovo o samim sporednim stvarima, o trgovanju, politici i športu. Da je svijet dosadan, dokazuju skupštine. One su općeno govoreći dosadne, jer većina govornikâ izbjegava velike misli.

Kako je svijet dosadan pokazuje i zabava. Dosadna je zabava, jer govori gotovo samo o dohocima i izdacima, o veselju i o ženama.

Sve uistinu uzvišeno i Božansko pričinja se gomili kao kokoši lebdenja orla u visinama, gdje nema ništa da se kljuje. Mi hoćemo od dosadnoga, što po zemlji čeprka, materijalističkog kokošjeg roda učiniti orlovskinarod. Narod svrhunaravni, koji preko bregova i oblaka gleda prema Bogu. Hoćemo modernome poslovanju podati vječni sadržaj i vječni smjer. Smisao za velike stvari! Smisao za cijelost! Smisao za besmrtno! Katolički smisao!

Kod Katoličke Akcije nije toliko do nervozne zaposlenosti, koliko do duha koji oživljava. Valja nam učiti da gledajući daleko, mislimo, govorimo i radimo. Jedna misao — Isus! Jedna velika ljubav — Crkva! Jedna velika strast — duša bližnjega! Jedan veličanstven ideal Svetoga Oca: pokatoličenje kugle zemaljske misionarima i svjetovnjacima-apostolima!

Katolički osjećaj! Tko ne razumije te riječi, tome nedostaju svi preduvjeti za život i plodonosnu Katoličku Akciju. Nema katoličkoga oka, slijepac je. Nema katoličkoga uha, gluh je. Nema katoličkoga jezika, nijem je. Nema katoličke ruke, kljast je. Nema katoličke noge, lijen je. Nema katoličkoga srca, član je crkve, što spava. Tajna je katoličke sabranosti i katoličkoga rada u katoličkom osjećaju!

Budite srčani misliti i govoriti: Svijet mora postati katolički, obnovljen u Kristu Kralju. Mir je Kristov samo u Kristovu Kraljevstvu! Pripravljati velik pobjednički put, kojim prolazi Kralj nad Kraljevima, jest uzvišeni zadatak Katoličkoj Akciji.

Ova knjižica ne ide za tim da dade program. Program Katoličke Akcije daju Pape i biskupi. I za tim ne ide da dade organizacijsku uputu. Gdje je pravi duh, naći će se sam od sebe praktični oblik. Mi bismo htjeli malko prodrmati, osokoliti, opomenuti, rane, što ih je dala sadašnjica, zaliti uljem i vinom. Dva poglavlja uzimamo iz raspačane brošure »Katolički radikalizam«.

Basel, na dan svetoga Matije 1927.

Robert Mäder, župnik.

SV. OTAC HOĆE.

Društva imaju kao i ljudi svoj dan rođenja i svoj dan smrti. Među tima danima je doba razvijanja i rastenja, križa i umiranja. Uvijek bijaše tako. Jer što od čovjeka dolazi, prolazno je. Svi se promatrači slažu, da katolička društva danas proživljuju tešku krizu. Slabo zanimanje, nehaj za sastajanje, prodiranje svjetovnoga duha, beznačelnost, nemar za širenje samo su neki simptomi te krize, koja je u većini zemalja postala gotovo epidemijom. U drugu je svakako ruku bojazan od udruživanja zdrava reakcija smisla za jednostavnošću, unutarnjošću i obiteljskim životom protiv prevelike zaposlenosti i buke, protiv šablone bez duha i sve one prekomjerne težnje za udruživanjem.

Liječnik je u Rimu. Njegovo ime Pijo XI. Sredstvo zove se K a t o l i č k a A k c i j a. Svaki Papa ima pored općih zadataka vrhovne pastirske službe svoju providencijalnu osobitost, što daje njegovu pontifikatu biljeg i značaj ličnosti i vremena. To je ono, što se u njegovim govorima, pismima, odredbama s nekom svijesnošću i namjerom redovito vraća.

Postojana je misao Pija XI., uz veličanstvenu misao o svjetskoj misiji, Katolička Akcija. D u h o v n o

o s v o j e n j e s v i j e t a z a K r i s t a K r a l j a p o m i s i o n a r i m a i s v j e t o v n j a c i m a - a p o s t o l i m a! 300.000 svećenika je velika moć duha. Ali ih nije dosta. Šta je jedan prema 5000! Časnicima trebaju vojnici kao što i vojnicima časnici. Dakle vojska školovanih, spremnih, discipliniranih, katoličkih vojnika u službi Kristova kraljevstva je Katolička Akcija, najmilija misao Sv. Oca.

Da se podigne spremna vojska, potrebno je više od odore i oružja. Čovjek je vojnik najprije po onom, što je iznutra, a ne po onom, što se izvana vidi. Vojnika čine predanje, požrtvovnost, neustrašivost, vjernost, poslušnost. Kukavice u vojničkoj odori i opremljeni izdajnici mogu doduše kod smotre četa davati sjajan prizor stupajući svečano s glazbom i bubnjevima. Ali u odlučnom času iznevjere. I u Katoličkoj Akciji mogu organizirane ništice kod svečanih zgoda imponirati površnim očima. Ali nijesu oni, s kojima se biju Gospodnji bojevi.

Zato naglasuje Sv. Otac, da je prvi i bistveni elemenat Katoličke Akcije r e l i g i j s k i u n u t a r n j i ž i v o t, duh vjere i molitve, primanje svetih sakramenata, svladavanje samoga sebe, teženje za savršenstvom. Govori li Papa s vođima ili đacima, s mladićima ili radnicima, s muževima ili ženama, uvijek ističe svećenika, zastupnika i govornika svrhunaravnoga svijeta. Njemu nije samo do toga, da katolici uopće što rade, da osnivaju, skupljaju, govore, zaključuju, nego da sav katolički pokret teče rijekom svr-

hunaravnosti, katoličkoga jedinstva u nauci, katoličkoga životnog uređenja i katoličkoga života u milosti. Nikakova naturalizma! Nikakova poslovanja i zaposlenosti bez katoličke duše! Katolička Akcija ili je u svojem početku, u svojim ciljevima, u svojim sredstvima svrhunaravna ili je nema.

S time je u vezi i jedna druga osobitost Katoličke Akcije. Ona zahvata više dubinu nego širinu. Više joj je stalo do kakvoće nego do količine, više do duha nego do broja, više do značaja nego do mnoštva. Ona snažno naglasuje »što bolji« prema »što više njih«, dakle načelo izbora, elite prema načelu slobodnoga pristupa za sve. Katolička je Akcija više vojska nego gomila!

Prema tome je Pierre l' Ermite pred nekoliko vremena izrekao osnovnu misao Katoličke Akcije, kad je napisao: Najvažnije je u gradu i selu obrazovanje elite. Sreća i nesreća župe, grada, zemlje stoji do toga, da li se uspije odgojiti po izboru ljude u svakom staležu i dobi i spolu, po izboru ljude među politicima, po izboru obične građane, po izboru gospodu i radnike, po izboru žene; čitave, junake, ispovijedaoce, mučenike.

Stoga Sv. Otac govoreći zastupnicima Katoličke Akcije rado ih u duhu prenosi u starokršćansko doba, u apostolsko vrijeme katoličkih ispovjednika

i mučenika, u zlatno doba po izboru katoličkih svjetovnjaka.

Drugi je bistveni elemenat Katoličke Akcije apostolat. Sv. Otac pozdravljajući hrvatsku omladinsku organizaciju reče: »Mi smo uvjereni, da ste oduševljeni za onu Katoličku Akciju, od koje Mi sve očekujemo za preporod pojedinaca, obitelji, društva i cijeloga svijeta. Katolička je Akcija apostolat svjetovnjaka, koji potpomažu apostolat klera i biskupa.«

Kakav treba biti apostolat, rekao je Papa primajući lombardijske hodočasnike u jubilejskoj godini. »Treba da postanete bolji, ali nesamo za sebe bolji, pobožni, vjerni, rimski, papinski, nego bolji za svakoga: apostoli! To je što Crkva od vas očekuje, da budete apostoli, apostoli riječju, apostoli bodrenjem, apostoli obranom, ako zatreba, nada sve pak apostoli molitvom, što može svak biti, i apostoli primjerom, što svatko može i mora biti.«

Tu su istinu katekizma nažalost zaboravili i mnogi članovi katoličkih organizacija. Misle, da su nešto veliko učinili i da zaslužuju osobitu hvalu, ako tu i tamo slušaju koje predavanje. A ipak je to tek najobičniji posao. Društva nijesu zbog sjednica i skupština. Život je bojište a nije mila prostorija. Katolička je Akcija djelo, posao, život, apostolat.

Kad se predavanje svrši i kad se svrši skupština, tad istom počinje prava Katolička Akcija. Sijači izlaze da siju. Graditelji idu na gradilište. Neumornim malim poslovima izgrađuju u obitelji, u radionici, u društvu novi, katolički svijet, sad zidarskom lopaticom, sad mačem, sad klečeći, sad moleći, sad radeći, ali uvijek apostoli, vojnici, ispovijedaoci, mučenici za veliku svetu katoličku stvar. Tko toga ne poima, ne zna, čemu su katolička društva. Katolička je Akcija ili apostolska ili je nema.

Treća je oznaka Katoličke Akcije stega (disciplina), bezuvjetno uklopljena u crkvenu hierarhiju. Sv. Otac govoreći središnjem odboru Katoličke Akcije u Italiji izjavi: Katolička Akcija ima biti pomoćnica Crkvi u njezinu glavnom djelu, apostolatu. Zato se valja Katoličkoj Akciji uvijek ravnati prema Crkvi, njezinim naukama i smjernicama. I ako je teško postići tu stegu, i ako ona često puta traži, da se treba odreći misli naoko nepobitne, stega je uvijek dužnost. Čuvstvo, razum, srce zahtijevaju stegu. Ona je za Katoličku Akciju, za suradnju u apostolatu Crkve, uprav značajna. Bez stege nije moguća takova suradnja.

Taj je zahtjev Sv. Oca tako jasan, da bi trebao pripadati katoličkim stvarima, koje su same sobom razumljive. Nijedna krepost nije kao katolička krepost izložena tolikim nerazumijevanjima i zabludama, naročito krepost svrhunaravne stege,

crkvena poslušnost. Ali u drugu ruku nije nijedna kao ona tako nemoderna. Nijedna se ne protivi više od nje ljudskoj oholosti i egoizmu. Čovjek hoće raditi što hoće, a ne će što treba.

Povijest pripovijeda, kako se car Karlo V. pod svoje stare dane bavio ravnanjem satova. I nije mu pošlo za rukom, da dva sata sasvim jednako idu. Tu je mogao vidjeti, zašto mu je prije teško uspijevalo dvije glave jednakim učiniti. Danas bi to još teže bilo nego nekoć, ako se i radi o katoličkim glavama. To mogu učiniti samo milost Božja i velika poniznost i velika ljubav. Ali ako je i teško, potrebno je. Nema uspjeha bez sloge. Nema sloge bez stege. Bez podložnosti uda glavi, česti cijelosti.

Sv. Otac jasno očituje, kakovu on zahtijeva stegu od Katoličke Akcije. To je stega prema onima, koje je Duh Sveti postavio da vladaju Crkvom Božjom, prema vrhovnoj glavi Crkve i prema s njome sjedinjenim biskupima. U Crkvi nema stege bez Pape ili protivnjega i crkvenoga prava, i kad bi je bilo, bila bi to stega bune. Stega Katoličke Akcije nije zadovoljna s umjetnim ugledom ma koje političke ili gospodarske organizacije.

Orijentacija je Katoličkoj Akciji hijerarhična. Dakle ona gleda i sluša prvo Papu, drugo biskupa, treće župnika. Sve druge samo uvjetno, koliko se naime mogu pozvati na spomenutu trojicu. Ponovimo: nema Katoličke Akcije bez katoličke stege i nema katoličke stege u opreci prema župniku, bi-

skupu i Papi. Katolička Akcija ili je poslušna ili je nema.

Katolička je Akcija natpolitična. Jedva da ima misli u Katoličkoj Akciji, koju bi Sv. Otac tako često i tako odlučno naglasivao kao neovisnost Katoličke Akcije o stranci. U pismu generalu de Castelnau-u o »Katoličkom narodnom udruženju za obranu katoličkih interesa« veli se: »Sv. se Otac pouzdaje, da će revni članovi udruženja sve više nastojati da vjerno izvrše upute, što ih je on sam po primjeru svojih časnih prethodnika dao Katoličkoj Akciji, kojoj valja vjernike organizirati, te oni pod vodstvom svojih dušobrižnika porade oko obrazovanja svoje savjesti i obnove kršćaniski duh u društvu, izvan svake stranke i nad svakom strankom.«

Sveučilišnim talijanskim đacima rekao je Papa 8. rujna 1924.: »Mi smo uvijek samo jedno naglasivali: Katolička Akcija, uprav zato jer je katolička, ne smije se baviti politikom zbog politike, političkom borbom i stranačkom politikom!« I opet: »Katolička se Akcija sama ne smije baviti politikom, ali treba dakako učiti katolike, kako će se politikom što bolje služiti.«

Papa je Pijo XI. rečeno stotinu puta ponovio zastupnicima različitih naroda. Nedavno u pismu mehikanskim biskupima govoreći o Katoličkoj Akciji zahtijeva, »da budu katolička društva sasvim izvan svake političke stranke«. I da ga krivo ne razumiju, naglašuje ponovno Papa: ako se i nemaju baviti stranačkom politikom, da im valja obrazovati katoličko građansko uvjerenje. Dakle opća načelna politika!

Sv. je Otac rekao, da mu je Katolička Akcija draga kao oko u glavi. U svojoj programnoj decembarskoj enciklici 1922. zahtijeva, da se promiče i razvija njemu predraga Katolička Akcija. Otud jasno izlazi, da Katolička Akcija nije samo t. zv. akademska stvar, o kojoj valja istom rapravljati, nego da je svak dužan Katoličku Akciju ostvariti. Pritom su imena i oblici sporedna stvar te se mogu prema prilikama mjesta i vremena mijenjati. Ali duh i bistvo ostaju.

Duh i bistvo društava udruženih u Katoličkoj Akciji jesu po riječima Pija XI. duboka djelotvorna bogoljubnost, volja za apostolat, stega i nezavisnost od stranaka. Katolička društva ne će preboljeti krize, što je proživljavaju, umjetnom površnom reklamom i vještim izvanjskim priredbama. Tijelo ništa ne koristi. Samo duh oživljava i duh ima Pijo XI., Papa Katoličke Akcije.

PAPA, BISKUP I ŽUPNIK.

Neizmjerno zlo naših dana, zbog kojega se ne možemo dosta žalostiti, jest rasijanost, g o s p o d s t v o s v a č e g a n a d J e d n i m p o t r e b n i m. Čovjek se gubi u golemom darmaru stvari i misli, koje na nj svaki dan navaljuju. Topi se u moru događaja, novosti i najnovijih novosti na svim područjima: u politici, športu, tehnici, industriji, prometu. Pa se uistinu događa, da se od samog drveća šuma ne vidi, da se od samoga svačega gubi smisao za velike stvari, za cijelost, od samih kritika da se ne nalazi jaki autoritet.

I čovjeku je uprav milo čuti onu riječ iz poslanice Efešanima: V i s t e j e d n o t i j e l o i j e d a n D u h. Samo je j e d a n G o s p o d, jedna vjera, jedno krštenje, jedan Bog i Otac sviju, koji je nad svima i kroza sve i u svima (4, 4—6). Istom ćemo onda opet doći do jasnih misli, kad Jedno bude nad svačim. Otkud taj veliki darmar među nama? Svak govori, svak uči, svak zapovijeda. Mi od Katoličke Akcije trebamo zavikati iza svega glasa: Natrag trijednima! Natrag Papi, biskupu i župniku! I od trijednih natrag Jednome jedinome: Natrag Isusu Kralju! Tako će opet doći red, pokoj, mir među kršćane.

L o z i n k a je Katoličkoj Akciji: B l i ž e P a p i. Velikome jednome na čelu svjetske Crkve, Sv. Ocu. Glava je Crkve Krist, put, istina i život. Crkva bez Krista bila bi tijelo bez glave, mrtvo tijelo. Isus je neumrla vrhovna glava kršćanstva svih stoljeća i to, što se ne može nikad dosta da ponovi, glava s tijelom sjedinjena, tajanstveno nazočna vrhovna glava. Isus je ovdje! I evo ja sam s vama u sve dane do svršetka vijeka. Prema tome u nekom smislu ima samo jedan Papa, Otac svima. I s u s j e P a p a! Sve do Sudnjega dana! U sve vijeke vijekova! O tom nema sumnje. I to nije katolička Crkva nikad nijekala. Isus je nevidljivi Papa!

Ali ne valja nikad zaboraviti: Crkva je vidljivo društvo. Crkva je zajednica ljudi a nije zajednica duhova. A ljudi imaju tjelesa, po kojima oni dolaze javno u vezu s vjerom. Kraljevstvo Božje slično je gradu na gori. Stoga je Isus svojoj vidljivoj Crkvi dao vidljivu vrhovnu glavu. Vidljiva je glava P e t a r, P a p a. Kao što je Isus nevidljivi Papa, tako je Papa vidljivi Isus.

Novi crkveni zakonik u kanonu 218. ovako opisuje papinsku vlast: »Rimski biskup, nasljednik sv. Petra u primatu (prvenstvu), ima nesamo primat časti, nego i vrhovni i potpuni primat vlasti nad cijelom Crkvom, kako u stvarima vjere i ćudoređa tako i u svemu onom, što pripada stegi i upravljanju Crkvom raširenom po cijelom svijetu.» To je vrhovna vlast nad svim crkvama, nad svim pastirima i nad

svim vjernicima. Papa je biskup nad biskupima, župnik nad župnicima i pastir nad svim župljanima. On ima neposrednu upravnu vlast nad cijelim Isusovim stadom i nad svakom njegovom ovcom.

Kad se govori o župnicima, prvi i pravi je župnik sada za sve kršćane Papa Pijo XI. Otac svima, gospodar, zakonodavac, učitelj u potpunom smislu riječi. Da netko bude katolik, valja da je prije svega blizu Sv. Ocu u djetinjskoj ljubavi, poštovanju i poslušnosti. Prava katolička vjera, pravi katolički život označeni su znakom velikoga jednoga, Pape, znakom Rima! Mi smo rimokatolici. Bliže Papi!

Lozinka je Katoličkoj Akciji: Bliže biskupu! I ovdje naglasujemo: Biskup je upravo Isus. Sv. Petar u svojoj prvoj poslanici (2, 25) izrijekom označuje Spasitelja biskupom duša. A Spasitelj treba u svojoj biskupskoj službi koje zemlje i naroda vidljiva zamjenika. Stoga je biskup nasljednik apostolski, koji u ime Isusovo pod vrhovnim nadzorom Sv. Oca izvršuje zakonodavnu, upravnu i sudačku vlast nad svojom biskupijom. Duh Sveti, vele Djela apostolska (20, 28), postavi biskupe da vladaju Crkvom Božjom.

Biskupsko vladanje je vladanje posebne vrste. Jest vladanje svećeničko, učiteljsko i pastirsko. Kao svećenik biskup vlada više na koljenima nego na prijestolju: više moleći, dižući ruke, žrtvujući. Utječe na volju podložnika tajanstvenim silama mi-

losti. To je vladanje svoje vrste, bez glasnoga zapovijedanja ali stoga to uspješnije.

Kao učitelj vlada biskup propovijedajući istinu, više rasvjetljujući i uvjeravajući nego zapovijedima. Kao pastir vlada biskup svojom ljubavi i svojim primjerom. Najbolje je sredstvo, da slijede ovce — ako se ide pred njima i skrbi za njih. Najjači je autoritet autoritet ljubavi! Zato nijedan oblik vladanja na zemlji ne zaslužuje tolikog povjerenja podložnika kao onaj, što ga je Duh Sveti dao Crkvi, vladanje molitvom, vladanje poukom i vladanje ljubavlju. Biskupima nije danas lako vladati. Pored teškoća što ih uzrokuju mnogi državnici i protivljenja otvorena i sakrivena od strane duha vremena, ima i mnogo drugih, koje sprečavaju pastirske odredbe. To više je sveta zadaća Katoličkoi Akciji da postigne, te biskupi uzmognu potpuno i sasvim razviti svoje vladanje.

Lozinka je Katoličkoj Akciji: Bliže župniku! Treće sjedište jedinstva crkvenoga života je župnik. Kako nije protiv poniznosti, kad otac svoju djecu sjeća Četvrte zapovijedi i prema njoj traži od njih različite dužnosti; kako se dade složiti s velikom svetosti, da je na pr. Pijo X. neprestano ponavljao svijetu, koji zazire od autoriteta, što je Papa, — istina se ne protivi poniznosti — tako smije i župnik sjećati svoje župljane, što je župnik, to više, što župnik primajući župu prisiže, da će vjerno ču-

vati prava, koja su združenea s njegovom službom i čašću.

Već smo upoznali dvojicu, koja su u pravom smislu župnici, Papu i biskupa. No kako papa i biskup ne mogu potpuno vršiti duhovne pastve svih svojih župljana, trebaju zamjenika. Zamjenik Papin i biskupov u određenim po Crkvi granicama jest župnik. Crkveno pravo kaže, da je župnik onaj svećenik, kome se predaje dušobrižništvo u župi pod vlašću biskupa.

Na drugom mjestu veli crkveno pravo, da svaka župa ima samo jednoga župnika. Jedan Papa! Jedan biskup! Jedan župnik! Tri su, koji svjedoče i ta trojica u nekom su smislu jedno. Jer župnikov je autoritet u biskupovu, biskupov u papinu. I tako je opet istinito: Jedno tijelo i jedan Duh! Jedna vjera! Jedno krštenje! Jedan Bog i Otac sviju! Jedan Krist! Jedna Crkva!

Toliko se govori o miru i jedinstvu. Od toga ništa opravdanije, ništa potrebnije. Apostol bi i danas svom snagom zahtijevao: Trsite se da čuvate jedinstvo Duha u vezi mira. Ali nema crkvenog jedinstva osim na temelju trijednih. Nema jedinstva u župi, ako se župljanin ne drži župnika i dade da na nj ma itko nezvan utječe. Nema jedinstva u zemlji, nego da slušamo službene biskupove naredbe. Nema jedinstva u svijetu, nego ako se mi svi i u svemu pokoravamo naukama i uputama Sv. Oca. Bliže Papi! Bliže biskupu! Bliže župniku!

AUTORITET I POSLUŠNOST

Čovjeku je upravo milo pri duši, kad čita i sluša Evanđelje o Satniku u Kafarnaumu. On je čitav čovjek, jak značaj, a pritom ipak kao dijete priprost, ponizan, ljubezan. Razumijemo, što Krist toga dičnog časnika svojim zemljacima postavlja za ugled. I nama se valja u njega ugledati. Danas su rijetki ljudi, koji spajaju lijepo djetinjstvo s jakom muževnošću. Čini se, da su današnji ljudi ili od samih tvrdih kostiju bez srca ili su sama osjetna i meka tjelesnost. Imamo ili tirane, silnike, nebojše, ili ljude bez hrptenice i čvrstih potplata.

Suradnik u Katoličkoj Akciji uvijek treba imati kao Satnik u Kafarnaumu nešto vojničko i nešto djetinje. Valja da je pristaša jakoga autoriteta i ponizne poslušnosti. Autoritet i poslušnost upravo su samo dvije strane jedne iste stvari. Čudoredni red svijeta promatran odozgo prema dolje zove se autoritet. Čudoredni red svijeta promatran odozdo prema gore zove se poslušnost. Ako se u čovječanstvu pokoleba uvjerenje, da je potreban autoritet i prema njemu da je potrebna poslušnost, tad je pogibao, te se sve stvari poremete. U autoritetu

i poslušnosti u svemu treba da bude Katolička Akcija uzorom. To je njezina oznaka!

Slom se ne mora dogoditi stoga, što državnici i nacionalni ekonomi ne mogu da spriječe zaduživanja i nezaposlenosti, nego zato, što u svim zemljama sve više pada vrijednost moralnih snaga, što se kolebaju ćudoredni temelji svakoga reda, što — da ostanemo kod svoga predmeta — sve više ponestaje uvjerenja, da je na jednoj strani potreban autoritet a na drugoj poslušnost.

Red je u tom, da jedni zapovijedaju a drugi slušaju. Ljude, koji zapovijedaju, zovemo autoritet. One, koji zapovijedaju u obitelji, roditeljski autoritet; one, koji zapovijedaju u Crkvi, religijski autoritet; one, koji zapovijedaju u državi, politički autoritet; one, koji zapovijedaju u radničkom životu, gospodarski autoritet.

A jasno je, da svagdje oni, koji slušaju, zahtijevaju od onih, koji zapovijedaju, da im pokažu pravne razloge, punomoći, iz kojih izvode svoj autoritet. Svaka se vlada, koja ne može da zadovolji taj zahtjev, ruši. Ili se mora odreći vladanja ili pokušati da se silom održi, ako se ne može pravom.

Ali — nema autoriteta, bilo roditeljskoga bilo crkvenoga bilo političkoga bilo gospodarskoga, koji bi mogao pravo zapovijedati odrugud izvesti nego od Boga. Otac, svećenik i kralj su ljudi kao i ja. Mogu biti stariji, pametniji, jači od mene, ali najzad nijesu više od mene, nijesu više od čovjeka. Ne mogu od

mene zahtijevati, da činim ono, što oni hoće, zato, što sam ja manji, neukiji, siromašniji, slabiji od njih.

Anarhisti imaju sasvim pravo govoreći s Proudhonom: Svaki je čovjek jednak i slobodan. Tko hoće da nada mnom vlada je otimač i silnik. Ja ga držim za svoga neprijatelja. Dolje sa svakom vladom! Ponavljam: ako autoritet ne može da pokaže druge pravne razloge do volje jačega, koji je samo čovjek, tad autoriteta nema.

Jedini razlog, koji daje pravo zapovijedati nam, jest volja Svevišnjega. Autoritet nam se mora ukazivati nečim višim, nadčovječjim, Božanskim. Treba da ima religijsku posvetu. Uprav je nedostojno čovjeka, da se pokorava čovjeku zbog drugoga razloga nego što je on zastupnik Božji. Znam, da se može iz drugoga razloga vršiti tuđu volju: od straha, slabosti, ulagujući se, računajući na gospodarsku korist, ništa ne misleći. Ali tad to nije krepost poslušnosti. Poslušnost je bistveno u tom, da se vrši volja drugoga zato, što je zastupnik Božji.

To ne valja zaboraviti najprije u odgoji. Ima roditeljâ, koji svoju djecu potiču da slušaju govoreći im: Ako poslušaš, nešto ću ti dati. To nije poslušnost. To je trgovina. Ima djece, koja istom onda slušaju, kad saznaju sve razloge, zbog kojih im valja ovo ili ono učiniti. To nije poslušnost. To je upornost. Poslušan vrši svoju dužnost s jedinoga razloga, jer Bog hoće, i ako za to ne bude nagrađen, i ako ne zna, zašto se zapovijeda. Hoćemo li da duh reda opet

bude u svijetu, tad nam valja najprije oko toga nastojati, da oživi vjera u Božansko u poglavaru, u Božje zastupništvo, u obitelji, Crkvi, državi, društvu. Inače je sve uzalud. Autoritet bez Boga je nemoć. Ako religija ne očuva autoriteta, tad ga je nestalo.

Promotrimo sad autoritet s druge strane, sa strane podložnika. Misao o podložnosti nama je modernima sasvim protivna, nije nam simpatična. Autoritetu utvrđenu ma kolikim pravnim razlozima ne ćemo da se pokoravamo. Ne ćemo da slušamo, jer uvijek bolje znamo od naših glavara, i ne ćemo da slušamo, jer na svom čelu imamo onaj sotonski »non serviam« — ne ću da služim. Mi znamo sve bolje od naših starijih. Mi naučnici znamo uvijek bolje od majstora, učenici sve bolje od učitelja, župljani sve bolje od župnika, vojnici sve bolje od časnika, građani sve bolje od oblasti. Otud nestaje stege u Katoličkoj Akciji.

Ne radi se o tome, da ne bi često puta mogao imati podložnik uistinu pravije nazore od poglavara — to ne niječe nitko razuman. Radi se o općem smjeru duha podložnikâ prema odredbama njihovih poglavara. A nema sumnje, te je ono da se hoće uvijek bolje znati raširena epidemija, koja je to gora, što se koja stvar manje razumije.

Već 4 do 5 vijekova humanizam, pa protestantizam, pa liberalizam, najzad socijalizam i komunizam toliko govore o slobodi, samoodređenju pojedinca, o suverenosti volje, da se smatra buna protiv autoriteta junaštvom, a poslušnost ropstvom, izdajom veličanstva. Jer je Ja jedino veličanstvo, čije se prijestolje još priznaje, i za koje se uprav boj bije. Ono, što hoće nepokorni podložnici, nije njihova jednakost s poglavarima. Podložnici uistinu ne će jednakosti nego hoće vlast.

U historiji nije nikad bilo ljudi, kako veli Donoso Cortes, koji bi bili htjeli da budu jednaki s drugima. Bilo je ljudi, koji su htjeli biti manji od drugih — to su ponizni, i bilo ih je, koji su htjeli da budu veći od drugih — to su bili oholi. Kućni je neposluh, kad djeca zapovijedaju i roditelji moraju ono činiti, što hoće mali ili veliki tvrdoglavci. Crkveni je neposluh, kad vjernici zapovijedaju i župnici, biskupi i Pape moraju ono činiti, što hoće vjernici, ako se uopće takovi ljudi još mogu zvati vjernici. Politički je neposluh, kad vlade moraju ono činiti, što zahtijevaju buntovnici. Što je gore valja oboriti, da se podigne ono, što je dolje.

Kako da se liječi zlo, s kojega će svijet bez sumnje propasti, ne nađe li se lijeka? Ima samo jedan način. Moramo, nakon što smo postali liberalni, opet biti kršćani. Valja nam gledati u autoritetu nešto, iza čega Bog stoji i u podložnosti službu Božju. Moramo da budemo učenici onoga, koji, premda bijaše Bog, posta poslušan od jaslica do križa i one, koja se nazva službenicom Gospodnjom. Treba da sa Satnikom u Kafarnaumu reknemo: I ja sam čovjek,

podložen oblasti. Slušam, ali i zahtijevam poslušnost. Katolicizam je religija poslušnosti.

Katolička Akcijo, tvoja je zastava: autoritet i poslušnost. U tom je tajna tvojih uspjeha. U Akciji treba da bude ljudi, koji zapovijedaju i ljudi, koji slušaju. Satnik u Kafarnaumu to nas uči! Tako ćemo napredovati.

GLUHONIJEMI.

Da se razvije jaka Katolička Akcija, treba iznajprije izliječiti gluhonijeme. Valja nam prije svega da naučimo bolje čuti i govoriti. Čudesno je iscjeljenje čovjeka gluha i nijema osobito glasovito. Uvijek, kad se dijete donese na krštenje, ponavlja se evanđeoska zgoda. Isus se svećenikovom rukom dotakne krštenikova uha govoreći Efeta — Otvori se! Crkva se ne služi praznim obredima. U svakoj njezinoj radnji jest život i istina. Efeta — obred govori: čovjeh je gluhonijem od časa, kad su prvi ljudi sagriješili. Adam i Eva oglušiše pod zabranjenim drvetom.

Kad se zato kod preporođenja o tom radi, da se čovjek preobrazi u nova čovjeka, mora se najprije izvršiti neke vrste operacija na uhu i jeziku. Novi čovjek mora dobiti i nove uši i nov jezik, svrhunaravnu sposobnost govoriti i čuti. To je smisao Efete. Što se prvi puta reklo kod krštenja, valja uvijek ponavljati. Od duhovne nagluhosti i nijemosti boluju mnogi kršćani. Otresi ih se! Otvori se! Efeta!

Ne budi nagluh! Ima ih mnogo, koji imaju uši i ne čuju. Dolaze na propovijed doduše s ušima. Ali

to nije dosta. Mora se doći na propovijed s trima stvarima. Pored dva naravna uha valja imati i svrhunaravni vjernički smisao za riječ Božju. Ništa ne koristi dolaziti na propovijed samo sa dva uha, ako se nema toga svrhunaravnog vjerskog duha, uha za Božju istinu. Propovijed nije čovječje djelo.

Neizmjerna je razlika između predavanja i propovijedi. Govornik govori čovječju riječ. Propovjednik propovijeda riječ Božju. Kod govornika mnogo stoji do njegove ličnosti, do obrazovanosti, do govorništva, dakle do naravnih sposobnosti. Kod propovjednika stoji do Duha Svetoga, do milosti, dakle do svrhunaravnosti.

Govornik hoće dati znanje, propovjednik vjeru. Govornik govori o istinama, koje se mogu sasvim znanstveno dokazati. Propovjednik propovijeda istine, koje u temelju ostaju neistražljive tajne. To ne smijemo nikad smetnuti s uma. Mi nijesmo govornici. Mi smo više. Propovjednici smo, oruđa Božja. Mi ne ćemo da nas samo razumiju, hoćemo da nam vjeruju, bolje rečeno: hoćemo da se Bogu vjeruje. Propovijed je poradi Vjerovanja, koje se poslije nje moli.

Stoga uspjeh propovijedi stoji do djelovanja trećega uha, do svrhunaravnoga sluha, do djetinjega vjerskog duha. Oni najbolje razumiju propovijed, koji imaju najbolji svrhunaravni sluh. To redovito nijesu t. zv. obrazovani — koji su obično kronično nagluhi — nego su to bezazlene djetinje duše. Misli se, da danas valja zbog obrazovanih apologetski,

znanstveno propovijedati. Dobro je to mišljeno! Ali veoma mnogo ne koristi. Jer tima ljudima nije dosad nedostajalo razlogâ da vjeruju. Nego im je više nedostajalo katoličkoga sluha. A gdje sluha nedostaje, badava se govori ma kako lijepo, učeno i glasno. Ne razúmiju!

Što valja činiti? Najprije valja moderne kršćane temeljito operirati. Valja Isusa moliti, da on svoje prste opet stavi u uši tih nagluhih i da ih svojim Efeta iscijeli. Drugim riječima: moderni kršćani, da uzmognu opet razumjeti propovijed, moraju najprije postati vjerna djeca. Ne budete li kao djeca, ne ćete ući u kraljevstvo Božje, kraljevstvo katoličke istine.

Moderna je nagluhost staračka pojava, nezdravo pretvaranje u kosti, bolesno izrađanje čovjeka u krštenju preporođena. Zato natrag k djetetu! Efeta! Otvori se! To je stvar, do koje stoji život kršćana. Moderna nagluhost nije samo bolest s neizmjernim posljedicama. Ona je grijeh i to jedan od najprvih. Nagluhost je grijeh protiv Duha Svetoga. Treba mnogo moliti za nagluhe. To više koristi od svake apologije i polemike.

Ne budi nijem! Druga operacija, koju treba Isus izvršiti snagom Duha Svetoga na današnjim kršćanima, jest operacija jezika. Mi ne umijemo više katolički govoriti. Jezik Majke, Crkve, sve nam više tuđi postaje. Kao da nam se ukočio jezik. Više ima uzroka, da su katolici nijemi. Glavni

je uzrok interkonfesionalizam. Njime je liberalizam rastavio dušu od tijela, religiju od politike, gospodarstva, znanosti i umjetnosti.

Današnji, gotovo bi čovjek rekao, posvudašnji i svemogući liberalizam zahtijeva, da budu katolici nijemi u društvu, školi, trgovini, parlamentu. Ne smiju potpuno katolički govoriti, najviše ako smiju malo kršćanski mucati. Katolički govoriti, kako se to dolikuje onome, koji je primio Sv. Potvrdu, nije uglađeno, vrijeđa, bez takta je, napada, nije mudro!

Učitelj koji u liberalnim državnim školama ne će da bude nijem katolik, ogrešuje se o toleranciju i ustav! Politik staroga kova držao je za svoju prvu dužnost da u parlamentu kazuje katolički katekizam. Danas su takovi ljudi sve više nemogući. Najbolji su stvarni politici, koji šute; učenici crkve, koja šuti i spava.

Drugi je uzrok nijemome katolicizmu materijalizam, pohlepa za imovinom. Nijemi katolicizam je više za američko vođenje knjiga. U trgovini se bolje prođe, ako se krije Krsni list. Da navedemo još jedan uzrok bolesti: Kukavištvo, bojazan, strah od ulice, gomile, javnoga mnijenja, štampe, duha vremena i njegova ruga i surove sile.

Majka je nijemim katolicima katolička bojazan. Bojazan koči jezik. Taj nijemi strah od javnoga ispovijedanja danas je veoma raširen, kao neke vrste opsjednutost modernih katolika, te sve organizacije, sva očitovanja mnoštva, svi sjajni govori na katoličkim sastancima ne mogu ništa protiv te duševne bojazni, što koči jezik. Tu može samo Isus pomoći, čudesna milost, novi Efeta, koji će nas opet naučiti da katolički govorimo.

Ali to još nije sve. Djelo milosti mora biti u isto vrijeme i čin dobre volje. Čuti se uči čujući i govoriti govoreći, kao što se nagluh postaje ne htijući čuti i nijem postaje ne hoteći govoriti. I u dobru i u zlu vrijedi: sve stoji do vježbe. Vježba čini junaka i kukavicu, sveca i roba strasti.

Zato vježbaj svoje uho i svoj jezik. Pazi na svaku milost. I sudjeluj, kad Bog djeluje. Slušaj djetinjski vjerno, kad on govori; govori, kad on razrešuje jezik. Njegov Božanski Efeta ne manjka. Bog čini sve dobro. Čini da gluhi čuju i nijemi govore. Čini dakle i ti svoje. Crkva ne smije da bude zavod za gluhonijeme!

ONI, KOJI HOĆE.

Tauler reče svojim krepkim jezikom: Ima krajeva, gdje su same žene. U istom smislu napisa divna jaka žena iz staroga njemačkog doba, sv. Hildegarda, za izvjesno doba: Jakost muška postala je ženska slabost. Živimo u žensko doba.

Misli li svetica naše doba? Očita je činjenica, da se t. zv. muški svijet raznježio. Čini se, da smo izgubili moždinu i kosti — mi muškarci.

Mora da opet bude drugačije. Sv. Hildegarda veli, da poslije razmaženoga doba dolazi muško doba. Ljudi ne će biti više lakoumni kao dječaci. Doći će jaki ljudi i oštra stega i strah Božji zagospodovat će. Mnogi svjetovnjaci postat će sveti. Svećenici bit će revni. Narod će Božji biti zdrav i jak.

Poslije razmaženoga doba muško doba! Što je muškarac? Ne pitamo ovdje za određenu dob i za tjelesnu jakost. Ima dječaka od 30 i više godina. Netko može biti tjelesno sasvim razvijen, čovjek s dvije stotine kilograma, div a ipak nije muška glava. Muževnost ne mjeri se metrom i decimalnom vagom. Inače bi bili volovi, deve i slonovi nad ljudima. Ne pitamo za tijelo. Kao bogoslovi pitamo za duh i značaj.

Što je muškarac? Jak čovjek! Čovjek, koji više nije dijete. Čovjek, koji nešto učini, i nešto teško i neobično. Čovjek, koji nešto naumi i ono, što je naumio, i izvrši. Čovjek, koji radi po načelu: teškoće su zato, da se svladaju. Dakle je muškarac onaj, koji hoće!

A sad tražite i brojite muškarce. Gdje su jaki, gdje su oni, koji hoće? Svi se dubokoumni ljudi tuže, što ima danas doduše razmjerno mnogo sposobnih i jakih ljudi u tehnici, obrtu, prometu i trgovini, ali ih ima vrlo malo vrijednih u vjerskoćudorednom životu. Većina je slabića, mekušaca, lijenih i izmorenih i mlakih. Jaki su rijetki. Oni, koji hoće — jesu izuzeci.

Valja nam ih odgojiti. Odgajanje volje je nad svim drugim školskim obrazivanjem. Nažalost današnja škola ide više zatim, da daje znanje negoli da odgaja volju. Čini se, da je ponajviše učitelja smetnulo s uma najobičniju odgojnu mudrost, da se zato uči, te se može htjeti. Svrha je istini djelo, život! Znanja, koja se ma na koji način, iznutra ili izvana, ne završuju djelima, postaju teret, uzrokuju bolesti kao neprobavljena hrana. Vladar u kraljevstvu čovjek jest volja, nije razum. Razum je samo tajni savjetnik ministarstvu unutarnjosti. Zašto ima tako malo muškaraca? Jer smo od mladih dana više bili

odgajani za ljude, koji znaju negoli za ljude, koji hoće. Volja osta sušičav, kljast patuljak.

Kako da od mlada čovjeka postane muž? Vježbom. Moderni bi kazali: svagdanjom gimnastikom volje. Stari su pravije govorili: mrtvenjem, odricanjem, pregaranjem. »Toliko ćeš napredovati, koliko sam sebe svladaš.« Moderni šport, gimnastika i atletika mogu doduše uvježbati mišičje, ali ne mogu ni jednoga jedincatog mladića odgojiti da bude muž. Čovjek postaje muž askezom, priprostošću, zadovoljnošću s malim, ranim ustajanjem, pošćenjem, samozatajom, svima onim vježbama, koje se u Crkvi sveudilj upotrebljavaju. Ako se od mlada čovjeka nešto zahtijeva, onda će on i nešto postati. Škola, u kojoj se odgajaju muževi, jest pregaralačka škola.

Što je muškarac? Jest samostalan čovjek! A šta to znači? Samostalan je onaj, koji ima svoju glavu, svoja dva uha i svoja dva oka, svoje dvije noge i svoje dvije ruke, ukratko, koji ima svoju volju. Kad kažem samostalan čovjek, ne mislim čovjeka svojeglava i umišljena, cjepidlaku i nastrana čovjeka. Od toga da Bog sačuva Katoličku Akciju. Nastran čovjek je samo karikatura muževnosti. Što zahtijevamo, jest prava samostalnost, koja nije od đavla nego od Boga. Samostalnost prema svemu što je krivo, zlo, nezdravo. Katolička samostalnost!

Velika je danas pogibao od sudjelovanja. Ono može biti dvojako. Jedno je sudjelovanje u građanskom životu. Tu se ne može i najbolji katolik osloboditi od potrebnih veza. Ali ima i mnogo tješnje, duhovno sudjelovanje, neko sudjelovanje s drugima u njihovim životnim načelima i u njihovu načinu rada.

U toj stvari ne možemo točno i dosta puta dovoljno istaknuti onu opreku između Crkve i svijeta, o kojoj Krist odlučno govori i koju Pavao zahtijeva. »Izidite između njih i odvojite se! Ne vucite tuđega jarma s nevjernicima. Jer što je zajedničko pravdi s bezakonjem, ili kakvu zajednicu ima svijetlo s tamom? Kako li se slaže Krist s Belijalom. Ili kakav dio ima vjernik s nevjernikom? Kakva li je veza hrama Božjega s idolima?« (2. Kor. 6, 17; 14—16).

Hodamo svojim nogama i idemo svojim putovima. Ne pripadamo gomili. Nijesmo doduše nikakvi čudaci, ali smo ipak odijeljeni. Idemo svojim putem u literaturi i štampi. Imamo svoje knjige, svoje novine i svoje listove. Ne čitamo, što čitaju drugi. Imamo svoja načela o školi. Odlučno odbijamo bezvjersku školu, jer je škola polovičnosti i beznačajnosti. Razumije se, da u prvom redu idemo svojim crkvenim putovima. Zabacujemo svako vjersko miješanje, svaki indiferentizam.

Svojim putovima idemo u politici, u trgovini s obzirom na čudoređe, u umjetnosti, u zabavi, i u modi. Slušamo u svim stvarima i svakoj pojedinoj Crkvu, stup i temelj istine. Izidite između njih, govori Gospod, i odvojite se! Nikakva mržnja, ali i nikakav interkonfesionalizam! Čovjek može ići svojim putovima i unatoč tome ljubiti svakoga bližnjega.

To je muškarac! Jaki i samostalni čovjek! Naš program nije tajan. Hoćemo odgojiti muškarce! Moraju li se dakle muškarci odgojiti? Dakako! Muškarci se ne rađaju nego se odgajaju. Muškarci nijesu automatska posljedica dobi. Muževnost je posljedica teška i mučna posla i plod neumorna boja. U znoju lica svojega treba da postaneš muškarac! Onaj, koji hoće! Značaj! Jedno ipak ne zaboravite, da ne mlatite prazne slame:

Bez njega ne možete ništa. Za djelo potreban vam je Isus.

REFORMATOR.

Taj mi se Ivan sviđa. Velikan bez prebite pare, bez stana i odijela, kakove bi bio zahtijevao njegov stalež. Samosam bez zaštite. Ali čovjek stoljeća, samostalan, koji je duboko zaorao, koga je uvelike narod štovao, velik reformator svoga doba. Evanđelje spominje i još druga imena, imena careva i knezova, ali da ih samo mimoiđe. Evanđelju su samo statisti. Junak nije car, nego je junak reformator, koji sa svojih bregova silazi u pustinju, da u zemlji zvoni veliko pokorničko zvono.

Što učini, da se prepadoše u vladinim sobama, na zemaljskom sveučilištu i na vojničkim postajama i u bazarima, te stadoše hrpimice dolaziti da čuju pučke misije na Jordanu. A Ivan je propovijedao ne pitajući nikoga. Jer je istina nad carem, neposredno je podložena Bogu i ne treba nikakova oblasnog dopuštenja. Govorio je neustrašivo. Mogu imati svoje glave. Ali im valja da najprije njega čuju. I slušahu ga. Jer tad još nije bilo 51. članka u saveznom ustavu Judeje. Reformator na Jordanu ovako je postupao:

Prvo: Počeo je sa sobom. Sam bijaše svetac i pokornik. Što je drugima govorio, to je sam činio, prije nego je propovijedao. Najprije propovijedaše

njegov život, a onda istom njegov jezik. Najprije obnova (reforma) samoga sebe, onda istom obnova naroda. Najprije treba pomesti pred svojim vratima, onda istom mesti cestu. Svijet hoće da gleda dobro, nesamo da čuje. Tako je počela reformacija godine 30. Reformatori, koje šalje Bog, junaci su kreposti, sveci. Nijedna druga obnova nema uspjeha.

To vrijedi za obnovu u obitelji. Obiteljska obnova počinje s obnavljanjem oca i s obnavljanjem majke. Najprije valja da je drugi otac i druga majka! Treba otpočeti s početka. Kakova hoćeš da ti budu djeca, budi ti! Valja prednjačiti u djelu, ne u govoru! Oče, prednjači u jutarnjoj i večernjoj molitvi i u molitvi prije i poslije jela. Prednjačiti treba u kršćanskom svetkovanju nedjelje prije i poslije podne i u kršćanskom provođenju subote navečer! Valja prednjačiti u značajnosti, u ljubavi prema bližnjemu, u pravednosti! Prednjačiti treba u ispovijedanju i pričešćivanju! Obiteljska obnova počinje s obnovom samoga sebe, ne počinje s tobom, nego sa mnom.

To vrijedi i za obnovu društva. Osnovna je pogreška socijalizma, što ne počinje obnovu društva s prvim licem jednine. Budući raj, o kojem se sanja, bit će uprav tako kukavan, kao što je jadna sadašnjost, ne iščupamo li iz svoga srca sedam glavnih opačina. Svijet se ne će promijeniti odlukama većine i prevratima, nego da svaki sam sebe obnovi. Da svijet postane drugačiji,

treba da najprije svaki nas bude drukčiji. Sve je drugo fraza, obmana samoga sebe i naroda.

Drugo: Ivan obnavlja preinačujući palo čovječanstvo prema vječnim zakonima Božjim. Život treba udesiti prema Bogu. Može se i drugačije reformirati, da se zakoni i nauke udešavaju prema životu. Tako su radili u 16. vijeku. »Reformirali« su vjeru. »Reformirali« Bibliju. »Reformirali« zapovijedi. »Reformirali« službu Božju. Tako su dugo »reformirali«, dok nijesu kršćanstvo udesili prema čovjeku.

To isto hoće modernizam. Hoće religiju udešenu prema prilikama vremena, hoće Krista po modi, hoće popravljenu Bibliju po današnjoj kritici, hoće Zapovijedi Božje udešene prema modernom kaznenom pravu i zločinstvu. Dr. duh vremena sve to hoće iznova izdati i popraviti! Svatko razuman vidi, kako je to ludo. Sunce se ne udešava prema džepnim i drugim urama, elektriciteta prema našim strojevima, zakon teže prema arhitektima, činjenice prema astronomima, kemičarima, fizičarima i historicima. Koji učenjak mijenja i trunak svemirskoga kojeg zakona? Mi možemo sebe i svoja djela reformirati, ali ne ćemo nikad ni jednu jedincatu istinu ni jedan jedincati svemirski zakon modernizirati niti u prirodi niti u vjeri.

Svaka reformacija, koja to ne poima, jest nesmisao. Što vi trebate, to

nijesu novi vjerski članci, nove zapovijedi, novi sakramenti. Što vama treba, jesu nova srca, nova djela, novi ljudi. Božje riječi i Božjega zakona ne trebate reformirati, ne možete reformirati. Sebe reformirajte! Činite pokoru! To je vaš reformni katolicizam — reformni katolicizam kod ispovijedaonice i pričesne klupe, reformni katolicizam izgubljenoga sina kod nogu Raspetoga.

Treće: Ivan imao je radikalan, na daleko zacrtan reformni program. Nikakova krparija! Nikakovo dekorativno slikanje, nego obnova najdubljih duševnih temelja, potpuna revizija cijeloga života. Sve doline neka se ispune, i sve gore i bregovi neka se slegnu. Odlučnije ne može se govoriti. Ivan zna što hoće. To mora biti i ako stanu na put teškoće tvrde kao granit i goleme kao visoke Alpe i ako se ukazuje ponor između htijenja i uspjeha. Ivan se ne zaustavlja ni kod kojega brijega ni kod koje dubljine.

Da nas osokoli. I pred nama su bregovi; bregovi, koji priječe našemu narodu da ide k Betlehemu i Golgoti: brijeg zle štampe, mrtvo more nećudorednosti, brijeg zlata, koje služi zlu. Hoćemo ih raznijeti. Mi ih moramo raznijeti. Svatko neka donese svoj trnokop. Svatko svoju lopatu. Svatko neka čini što je dužan. Tad se bregovi moraju srušiti.

Koliko je zla u svijetu samo stoga, što sveudilj ne poričemo, ne prigovaramo, ne zahtijevamo, što sve dopuštamo, što ne vjerujemo, da bi 20.000 onih, koji hoće, mogli i u modernom velikom gradu srušiti brijeg.

Naša je nesreća, što pored male čete srčanih postoji pretjerana katolička dobroćudnost i čednost, što ima premalo Ivanove srčanosti, što previše prosjačimo, što premalo ističemo svoje sveto pravo, što premalo vjerujemo u novu obnovu, koju nam je povjerio Bog. Idite i recite: Sve doline neka se ispune, i sve gore i bregovi neka se slegnu, i što je krivo neka bude ravno, i hrapavi putovi neka budu glatki.

Glas onoga, koji viče u pustinji! To ste vi, muževi Katoličke Akcije. Čemu su katolici u današnjem svijetu? Zašto vas je Providnost rasijala među narode zemlje, među nevjerne, među krivovjerne, među sumnjače, među one koji traže istinu? U knjizi je Tobijinoj pisano: »Hvalite Gospoda sinovi Israelovi, i pred narodima slavite ga, jer vas zato razasu među narode, koji ga ne znadu, da pripovijedate divna djela njegova« (13, 3. 4). Govorite o svemogućemu i njegovu Sinu Isusu i njegovu Duhu Svetome i o njegovoj svetoj Crkvi. Kazujte svome svijetu Ivanove riječi, riječi istine, riječi pokore, riječi ljubavi. Pripravljajte putove natrag Kristu i Crkvi. Budite glas onoga, koji viče.

JUNAK!

M i s m o k o n s e r v a t i v n i. Najdublji su korijeni našega bistva u p r e d a j i a nijesu u pijesku, koji danas vjetar nanosi i sutra raznosi. Danas smo onakovi, kakovi smo bili prije 1900 godina. I zato su nam velike ličnosti svete historije tako blizu, kao da s nama žive. Jer smo katolici, u nekom smo smislu nad vremenom i prostorom, ne znamo za daljine i prošlosti.

To je razlog, što slaveći blagdan sv. Josipa ne mislimo kao na onoga, koji je umr'o i nije nazočan, nego naše štovanje pripada živu i nazočnu. Nama je Crkva stoljećima raširivana Obitelj nazaretska, družina Isusove braće i sestara. I zato je Marija naša prava duhovna Majka i sv. Josip naš hranitelj i branitelj.

Štovanje je sv. Josipa samo sobom razumljivo za onoga, koji pripada Crkvi, kao što je naravno štovanje Marije. I da nije Pijo IX. pred 50 godina posebnom odlukom proglasio sv. Josipa zaštitnikom katoličke Crkve, sv. je Josip zaštitnik Crkve, t. j. V e l i k o g a N a z a r e t a. Sv. je Josip osobito izgled muškarcu u Katoličkoj Akciji.

Što je muškarac? Kralj u kući, u Crkvi, u državi, u obrtu i u društvu. Muškarac svagdje, gdje mu drago bio, nosi krunu, što mu je na glavu Bog stavio u Adamu. M u š k a r a c j e k r a l j, vlada u kraljestvu, što mu ga Bog dao. Što je kralj? Čovjek, koji je nad drugima, koji ima više dužnosti od svih drugih i zato više prava nego ih imaju svi drugi, da može izvršiti svoje dužnosti.

Biti kralj znači dvoje. B i t i k r a l j z n a č i b i t i o t a c. A otac ima promicati dobro onih, koji su mu povjereni u manjem i većem opsegu, i da to može nesmetano vršiti v a l j a m u s t r a ž i t i s m a č e m u r u c i n a m e đ a m a s v o j e g a k r a l j e v s t v a. Kralj je unutra otac, izvana sudac. To vrijedi za svakoga muškarca, jer je svaki muškarac u nekom smislu kralj u manjem opsegu. To je osobito u obitelji. Tko je kao kralj na čelu obitelji treba da je unutra otac, izvana sudac. To bijaše sv. Josip, viteški branitelj svojega doma.

Sv. je Josip vitez, t. j. branitelj, zaštitnik kuće. Sa svim teškoćama! Sv. Josip bio je drvodjelja. Njegov posao, od kojega mu je valjalo živjeti, bijaše malen. Od onoga časa, kad se združio s Majkom Božjom i njezinim Sinom, počinje njegov pregaralački život. Gospodarski, trgovački reklo bi se, da se s rođenjem Kristovim sve pokolebalo. Besposlenost i glad su na pragu. Što da se čini? Moderni bi ljudi rekli: Najprije valja živjeti! Najprije namiriti želudac. Stavljaju na prvo mjesto gospodarsku stvar,

politiku novca. Sv. Josip ne zna za tu politiku novca. Gospodarsku stvar stavlja istom na treće mjesto. Za njega je prva odlučna stvar: kako da spasi Dijete i njegovu Majku ne mareći za novčane gubitke, glad, opasnost života.

Muž ne smije da bude najprije trgovac, nego najprije otac. Što koristi, ako ide dobro trgovina, a dijete propadne? Što škodi, ako pritisne nevolja, samo ako se spasilo dijete! Politika je djeteta nad politikom novca. Otac treba da je vitez uz najveće žrtve, pače da je pripravan dati imovinu i život, samo da očuva duhovno dobro djeteta i majke.

Otac valja da je pripravan i mučeništvo podnijeti za korist svojih. Na sebe i na svoje stvari misli najzad. Takav bijaše sv. Josip. Od silnika Heroda bježeći u Egipat brani i spasava svoju obitelj. U životu ima časova, kad je bježati srčanost a ostati podla izdaja.

Biti otac znači biti vitez stražeći s mačem pred vratima, da se obrane najveća kućna dobra. Kao što sv. Josip ustaje na svakoga silnika, ostavljajući sve, poradi najdragocjenijega, Djeteta radi. Ništa ne koristi slaviti spomen sv. Josipa, ako nijesu muževi kao i on pripravni spasiti obitelj od silnikâ. Ja uvijek branim autoritet od prevrata. Ali uprav zato, što branim zakoniti autoritet od svih silnika, branim svakom zgodom očinski autoritet od nepravednih prisvajanja moderne države.

Potrebno je, da svi mi jasno poznajemo značaj moderne državne škole. Moderna država hoće da je dijete vlasništvo republike. Kad je dijete došlo k razumu, uime državne vlasti otima se roditeljima i zatvara u tamnicu, koja se zove državna škola. Zatvoriti dijete u nasilnu državnu školu je duhovno razbojničko ubijstvo. To je otimačina, jer se dijete silom otima od onoga, kome pripada, Bogu, Crkvi, ocu i majci. Otimačina je, jer je odgajati dijete t. j. duhovno ga hraniti pravo i dužnost onih, koji mu dadoše život.

Dijete postoji, jer je htio Bog, da dijete bude i jer su htjeli otac i mati, da bude, a ne postoji, jer je htjela država. Nasilno zatvoriti dijete u državnoj školi znači duševno ga umoriti, jer se u njoj dijete obrazuje u duhu, koji je protivan njegovu svrhunaravnom određenju, protivan vjeri i Crkvi. Danas se događa ono, što se zbilo pred 1927 godina, kad je Josip pobjegao u Egipat. Samo je način ukloniti Krista sa svijeta drugačiji. Današnji se Herod zove moderna država, dok se tadašnja država zvala Herod.

Biti otac znači biti vitez, zaštitnik slabih, progonjenih, potlačenih. Biti otac znači stajati pred pragom i s duhovnim mačem braniti kućno pravo i svakome nametniku doviknuti: Stani! Samo preko moga mrtvog tijela! Biti otac znači i državi reći: Dijete je moje. Ja sam njegov učitelj, jer sam njegov otac. Ja sam njegov odgajatelj, jer sam njegov početnik. Ja odlučujem, koju će školu polaziti. Ja biram učitelja.

Meni daje učitelj račun. Ja odlučujem o obučnim knjigama.

Res clamat ad Dominum. Vlasništvo pripada vlasniku. Dijete je po naravi očevo, a po svrhunaravnosti pripada Crkvi. Školska stvar je očeva stvar, kao što je očeva i majčina stvar dijete hraniti.

Ja ne zahtijevam samo, da bude odstranjena bezbojna biblijska pouka i slobodoumna moralna obuka — to su samo mrvice. Ne zahtijevam samo, da se iz obuke i obučnih knjiga ukloni sva neistina, sva mržnja, svaka uvreda, sve što dušu truje. Ja zahtijevam cijelost. Zahtijevam, da se škola vrati obitelji, koja je naravna odgajateljica i Crkvi, koja je svrhunaravna odgajateljica. Otac je kao Sv. Josip branitelj i zaštitnik svoje obitelji sve do posljednje kapi krvi, i prema državi, postane li ona silnik!

Sjećamo se Briandove riječi: Crkva je danas tvrđava, koja spava. Zidovi su bez topova. Oružnice prazne. Vojska razasuta. Vođi zaspaše. Mi ćemo, ako pametno udesimo, napasti tu zaspalu tvrđavu i zauzeti je bez prolijevanja krvi, kao što nekoć osvojiše Konstantinopol vojnici Muhameda II. Briand je u mnogom obziru rekao istinu.

Crkva, koja se bori u mnogom je postala crkva, koja spava. Sve je u pogibli i mi ništa ne vidimo i ništa ne čujemo a neprijatelj je na pragu. U ovom opasnom času treba da nam pomogne sv. Josip. Zaštitništvo sv. Josipa nije samo blagdan.

Treba da bude djelo spasenja. Molit ćemo moćnoga i ljubeznog Sveca, da nam pomogne protiv sviju modernih Heroda. A mi sami probudit ćemo se i ustati. Svaki muškarac neka bude vitez! Ja velim: Amen. Tako mora biti!

ČOVJEK S JEDNOM DUŠOM.

Ne treba dokazivati, da je čovjek rođen hodočasnik. Naš cijeli promet stranaca živi od te činjenice. I u nama modernim ljudima ima kao ž e l j a z a b r e g o v i m a. Hoćemo disati planinski zrak i odozgo gledati na ono, što je dolje.

Tako je u svijetu duha kao što je u vidljivoj prirodi. Unatoč svim našim tečevinama nama se ipak čini, da smo maleni i plitki, te nas obuzima želja za v i s i n a m a č o v j e č a n s t v a, za onim velikanima, koji su kao bregovi, s kojih se može gledati sadašnjost, prošlost i budućnost, s kojih podnožja izviru vrela, koja natapaju svoje doba.

Jedan takov alpski svijet pun zraka i svijetla i života sa svojim vrhuncima, koji se dižu prema nebu, jest c r k v e n a g o d i n a i njezine svetkovine Svetih. Nesreća je, što malo poznajemo taj alpski svijet i jedva da te bregove znamo po imenu. To je glavni razlog, da smo duhovno malokrvni i slabih prsiju. Valja nam ići na bregove, k našim velikanima.

Takov je velikan sv. Alojsije. Tko pred njim stoji, tome on govori o visokim stazama i planinskom zraku i Sursum corda! Ima 360 godina, kako se Alojsije rodio u Kastiglionu, u kraju, koji Talijani

zovu u svom slikovitom jeziku slatkim osmijehom prirode. Kneževsko dijete, sin markgrofa Ferdinanda Gonzage, Alojsije življaše kao anđeo.

Danas misle ljudi, i mnogi katolici, da se kod mladih ljudi dade slabo što postići bez t e a t r a, g l a z b e, n o g o m e t a, š p o r t a i k i n a. Drže, da se tim stvarima mogu privući slabi i nemarni. Alojsije za takve stvari nije mario. Bio je uvjeren, da se pomenutim stvarima od vjerskoga života više odbija negoli za nj predobiva. Mlad čovjek ide za tim, da na sebe svrati pažnju cigaretama, manšetama, kravatama i sličnim stvarima. Alojsije se smijao takovim ludostima. Gledajući u plemićkim dvorovima sjaj i raskoš znao bi reći: Kakva je razlika među prašinom knezova i prašinom siromahâ!

Mladež hoće gledati i hoće da je gledaju. Osobito je b o l e s n o r a d o z n a l a za sve, što se odnosi na spolni život. Alojsije znao je, da smrt ulazi u dušu kroz oči. Mnoge zle misli, želje, riječi, nebrojena nečista djela događaju se zato, jer se čednošću i svladavanjem samoga sebe ne čuva predziđe kreposti, oko od neprijateljske navale iznenada. Alojsije je u čednosti išao do skrajnih granica idući cestama vazda s oborenim očima.

Bog hoće, da se sveti u mnogim stvarima vježbaju do najvećih granica, da mi upoznamo važnost tih stvari i da vršimo barem ono što smo dužni

Svijet hlepi dan i noć za bogatstvom. Lakomost je groznica koja žari u svim žilama imućnih i siro-

mašnih. Alojsije neprestano je nastojao da se riješi bogatstva. Kad je potpisivao ispravu, kojom se odreče markgrofije u korist svome bratu Rudolfu, reče: Šta misliš, Rudolfe, tko je od nas dvojice radosniji, ti ili ja? Svakako ja! Kneževski sin ode u samostan. Molitva bijaše njegov raj na zemlji. God. 1591. pojavi se kuga u Rimu. Pomre oko 6000 ljudi. Nekoga dana opazi Alojsije na putu bolesnika od kuge, koji je ostavljen ležao na cesti. Pođe k njemu, uze ga na svoja ramena i odnese u bolnicu. Ovdje ga je i dvorio. Alojsije se vrati kući bolestan i umre 21. lipnja 1591. navršivši 23 godine — svetac.

Kako čovjek postaje svetac? Kako je Alojsije postao svetac, uistinu velik svetac? Ta je stvar u svom bistvu veoma jednostavna. Da čovjek postane svetac, ne treba mu ništa drugo nego milost Božja, velika misao života i jaka volja. Prve dvije stvari daje nam Bog, samo treba da ih slijedimo. To je ono, što je činio Alojsije. Velika misao njegova života bijaše prvo pitanje katekizma: Na svijetu smo zato, da Bogu služimo i tako u nebo dođemo. To smo mi također nekad učili u vjerskoj obuci. To nam se osobito naglasivalo u duhovnim vježbama i misijama.

Kad je Alojsije tu istinu spoznao, bila je sunce cijelome njegovu životu. Otvorimo li kojugod stranu svečeva života, dok bijaše dijete, dječak ili mladić, vazda ga prati velika misao kod svakoga njegova posla. To bijaše misao o svrhunaravnoj

svrhi života: Mi smo na svijetu, da Bogu služimo. U tom je svijetlu promatrao sve na ovom svijetu: ljude, imovinu, siromaštvo, zdravlje, bolest, trpljenje, radost, čast, sramotu. Sve je gledao, kako se običaje reći, sub specie aeternitatis — u svijetlu vječnosti. Quid hoc ad aeternitatem — služi li to za vječnost?

Svi su mu drugi obziri bili podređeni ili bez vrijednosti. Trgovac pita najprije: Da li stvar nosi korist? Raskošnik: Kakove daje stvar užitke? Liječnik: Da li je nešto zdravo? Umjetnik: Da li je lijepo. A svetac pita: Da li to koristi za vječnost? Od svih je pitanja najumnije i najpotrebnije pitanje svečevo, pred kim moraju uzmaknuti sva druga pitanja. Ako se radi i 100 puta na dan kroz 20 godina prema toj jedinoj misli, tad je jasno, da čovjek mora postati svetac.

Zašto mi ne postajemo sveci? Zašto se mi teško penjemo na bregove i uvijek ostajemo duboko dolje u nizini svagdašnjice i običnosti? Nama manjka velika misao vodilja, koja bi uređivala naš život. Nemamo čvrstoga nepomičnog tla u moru života. Nemamo ono, što se danas zove jedinstveni, zaokruženi »nazor o svijetu«, s kojega se sve bez izuzetka gleda i sudi.

Mi smo drugi u mladosti nego u starosti, u trgovini drugi negoli u crkvi, drugi u radni dan nego u nedjelju. Nijesmo jednaki. Imamo dvije duše. Mi smo dakle beznačajni, nijesmo cijeli ljudi, od

jednoga komada. Ne zna se, na čemu smo. Pitaju li nas za naša načela: ne znamo, šta je to. Nemamo ih. Naš život ne poznaje određenih i stalnih pravaca, ravnih crta, kojih bi se valjalo držati u svakom slučaju. Od r a v n e s e k a t o l i č k e c r t e odvajaju na sve strane stramputice i tajni putovi, različiti prema staležu i službi.

Beznačajni ljudi s dvije duše u trgovačkom staležu misle, da se Treća, Sedma, Osma zapovijed i Glavna zapovijed ne mogu provesti u modernom trgovačkom životu i da bi one uprav uništile trgovinu. Beznačajni ljudi s dvije duše u radničkom staležu uporno prianjaju za moderne zablude, koje je Crkva toliko puta osudila, da gospodarske stvari, plaća, trajanje rada, štrajk nijesu ni u kakvoj vezi s ćudorednem i sa crkvenom učiteljskom i pastirskom službom.

Beznačajni ljudi u politici drže, da se u današnjoj modernoj državi ne može i ne smije sve mjeriti katoličkim laktom, da su Crkva i država, vjera i politika samostalna područja. Beznačajni ljudi s dvije duše u liječničkom staležu dopuštaju i promiču s higijenskih razloga nečistoću i čedomorstvo. Beznačajni ljudi s dvije duše misle, da mogu biti dobri katolici i sudjelovati u svim besramnostima mode.

Beznačajni ljudi s dvije duše u umjetnosti uče, da slikar i kipar nijesu odgovorni za zavodljivo djelovanje svojih djela i da za moderne muzeje i gradske ulice nema tjesnogrudnih ćudorednih propisa. Beznačajni ljudi s dvije duše u ženidbenom staležu govore, da je ženidbeni život neutralno područje, u kojem se može najdivlja, najbezumnija i najnedostojnija strast bez granica zadovoljavati.

Beznačajni ljudi s dvije duše daju odgoji i društvenome životu čisto građanski beskonfesionalni značaj. Ljudi s dvije duše tako su zapremili cijeli moderni život, tako utječu na naše mišljenje i djelovanje, da se ljudi s jednom dušom, ljudi od jednoga komada, ljudi ravne katoličke crte smatraju svijetu otuđenim pretjerancima i ludama, koji su došli na svijet prekasno za 1000 godina. Tako smo postali maleni, plitki, obični svagdanji ljudi. Ljudi s jednom dušom sve više izumiru.

Zato je uistinu potrebno, da ovda onda promatramo život kojega sveca te da možemo iz dna duše reći: J e d v a j e d a m p u t č o v j e k, z n a č a j, c i o, j u n a k, č o v j e k s j e d n o m d u š o m! Čovjek na brijegu, koji gleda nad stotinama tisuća i milijunima ljudi u nizini.

Hvala ti, Gospode Bože, što si nam dao katoličke svece! O kako ja ljubim te uzvišene ličnosti, te muževe i žene, mladiće i djevojke ravne katoličke crte, nepokolebljiva i nepromjenljiva stanovišta, koji znaju, što hoće i hoće, što znaju.

Kako ljubim ono lijepo staro doba, kad su junaci imali na grbovima i štitovima lozinke i kad su, dok su god bili živi, imali na umu jednu istinu!

Kako ljubim i štujem onu malu četu današnjih ljudi, koji imaju cilj i pravac i koji govore, pošto su

upoznali nedjeljivu istinu: Ovdje je put i ako valja bregove prepreka probušiti i ponore teškoća premostiti!

O kako ja pozdravljam te muževe ravne ceste, te mrzitelje na sva stražnja vrata, na sve izuzetke i polovičnosti i prigovore!

O kako ja nastojim da isprosim takove junake, koji, pošto su upoznali prastaru, uzvišenu, koja spasava narode, katoličku istinu, ne mogu podnijeti, da je ljudska plašljivost ili svjetovna lukavost uklanjama s kojega područja života.

NE ŽIVI ČOVJEK O SAMOM KRUHU.

Ono, što je veliko, ne dolazi od punoga stola, nego iz pustinje. Pustinja odgaja jake karaktere. Sjetimo se Mojsija, Ilije, Ivana, Pavla, Benedikta, Ignacija. Pustinja — t. j. samoća, život bez potreba, blizina Boga — daje pravi pogled za ono, što je glavno i za ono, što je sporedno, za potrebno i suvišnje. U pustinji se vidi i čuje mnogo oštrije i dalje i dublje. Stoga razumijemo, da je Spasitelj svijeta, prije nego je počeo javno djelovati, otišao najprije u pustinju izvršiti svoje duhovne vježbe na izgled svim idućim vremenima. Katolička Akcija ne smije to mimoići.

Ako je danas u narodu ponestalo smisla za veliku tajnu pustinje, tad je to znak, kako smo daleko zašli. Narod, kome više vrijedi kruh od savjesti, jest bolestan narod. I ne će imati snage, koju će trebati prije ili poslije u neminovnoj borbi s napasnikom.

Tko je voljan i kruha se odreći, ako zatreba, taj ne će izdati duše tijela radi ni istine poradi želuca. Prva borba, što je Krist kao zastupnik novoga čovječanstva zametnuo s đavlom, bila je za prvenstvo duše prema tijelu, riječi Božje prema

kruhu. Pa i danas se u glavnom radi o istoj stvari, o kojoj se nekoć radilo u zemaljskom raju.

U raju zemaljskom radilo se o tome, da li će čovjek više živjeti o Bogu ili o zemlji, da li je riječ vječne Istine za nj potrebnija od tjelesne hrane, da li je savjest nad želucem ili je želudac nad savješću. Znamo, da su se naši praroditelji odlučili za želudac, dakle za materijalizam, makar bijaše zabranjen plod smrtonosan.

Otad svjetska povijest u glavnom ne bijaše drugo nego nastavak grijeha: kao da čovjek zato živi, da jede i pije. Pohlepa za užitkom i imovinom postala je politika narodâ. Čovjek živi gotovo o samom kruhu, t. j. za želudac. Tu valja da pomože Katolička Akcija.

Krist je počeo borbu sa zlim u svijetu naglasujući načelo: Ne živi čovjek o samom kruhu, nego o svakoj riječi, što izlazi iz usta Božjih. Nije želudac središte čovjeka nego duh. Dakle prvenstvo i gospodstvo duha nad tijelom. Adam je počeo povijest čovječje bijede što je jeo, Krist je postavio temelje novom svjetskom poretku posteći i hraneći se Božjom riječi t. j. promatrajući i moleći.

Tako to bijaše za njegova trogodišnjega javnog djelovanja. Sasvim bi promašio, tko bi htio od Krista načiniti socijalnoga reformatora ili pače socijalnog demokrata. Na čelu su socijalnoj reformi i socijalnoj demokraciji novac i kruh, a Evanđelju su na čelu Bog i duša. Na tome ništa ne mijenja dvostruko čudesno

umnoženje kruha u pustinji. Ta čudesa samo dokazuju, kako se uvijek može u nevolji, pošto se dalo duhu, što pripada duhu, pouzdati u Boga, koji hrani vrapce i odijeva ljiljane.

Skrb za kruh neko je vrijeme bila pogibao za crkveni život. A u zboru onih, koji vjerovaše, bješe jedno srce i jedna duša. Sve im bješe zajedničko. Koliko ih god bijaše, koji imadijahu njive ili kuće, prodavahu i metahu pred noge apostolima. Ovaj karitativni rad za materijalnu potrebu bijaše zaista nešto veoma lijepo. Bijaše i potreban. Ali je sprečavao ono, što je prvo, vršenje svećeničke i pastirske službe.

Tada dvanaestorica dozvavši mnoštvo učenika rekoše: Nije pravo, da mi ostavimo riječ Božju pa da služimo oko stolova. Nađite dakle, braćo, među sobom sedam poštenih ljudi, punih Duha Svetoga i mudrosti, koje ćemo postaviti nad ovim poslom. A mi ćemo ostati u molitvi i u službi riječi.

I izabraše sedam đakona. Šta to dokazuje? Crkva treba da promiče djelotvornu ljubav prema bližnjemu ili kako se veli karitativni rad, ona treba da budno bdi, da joj se taj rad ne otme bezvjerskom skrbi. Ali Crkva isto tako budno pazi, da svećenici, koji su posvećeni da prikazuju sv. žrtvu, da dijele sv. sakramente, da propovijedaju riječ Božju i da mole, ne postanu samo službenici dobrotvornosti. Svećenik ne smije nikad zaboraviti, da on i narod ne žive o samom kruhu nego o svakoj riječi, koja izlazi iz usta Božjih.

U tom je duhu radila Katolička Akcija u staro kršćansko doba. Imala je golemu zadaću, da sve obnovi u Kristu. Dakle radikalno preobraziti cio svijet! Sav moralni, politički i socijalni poredak bio je do kosti truo. U grčkorimskom svijetu bilo je trideset i četrdeset puta više robova od slobodnih ljudi. Socijalno stanje bilo je kud i kamo gore od današnjega.

Ipak nijesu tada držali, da je gospodarska stvar preča od religijske. Nijesu grmjeli protiv ropstva. Svakolika golema socijalna nevolja bijaše prema općenitoj bijedi od grijeha nešto podređeno. Ne bijaše odlučno preinačiti gospodarski red nego se obratiti. Zato i piše apostol Pavao u svom prvom pismu Korinćanima: »Svaki neka ostane u onom zvanju, u kome je pozvan. Jesi li pozvan kao rob, ne brini se. Jer koji je pozvan u Gospodu kao rob, slobodnjak je Gospodnji, tako i koji je pozvan kao slobodnjak, rob je Kristov. Svaki, braćo, u čemu je pozvan, u onome neka ostane pred Gospodom.«

Sv. je Pavlu prvo i najpreče, da se ukloni opće ropstvo grijeha i nevjere. Ne poluči li se ta osnovna stvar, tad je sve drugo mlaćenje prazne slame. Ako nestane robovanja grijehu, onda ropski okovi padaju sami od sebe. Tad je novi socijalni red pravde i ljubavi naravna posljedica praktičnoga kršćanstva. Socijalnoga reda ne tvore zakonodavaoci i prevrati — nego se on razvija iz ideja.

Danas mnogi misle, da novi svjetski poredak, koji mora doći i koji će doći, stoji više do toga, da dademo narodu kruha nego da ga hranimo svakom riječi, koja izlazi iz usta Božjih. Misle, da svijeta ne će spasiti svećenici, misnici, molioci, propovjednici, apostoli nego sociolozi. U nekom je listu pred nekoliko godina ispripovjedio svećenik, kako su ga uveli u duhovnu službu. U župskom mu dvoru rekoše, kako u crkvi ima malo posla. Pa se može sva snaga upotrijebiti za socijalni rad, koji je danas u prvom redu potreban. Tako je prava poslovnica postala društvena dvorana. Mnoge večeri upotrijebile se za predavanja, za teatar i šport, za tečaje, a usput i za religijska predavanja.

Tako društva pomalo postadoše tu i tamo sporedne župe i sporedne crkve. Zanemarilo se idealno društvo, župa. Socijalno udruživanje preteklo je religijsko. A posljedica bila je, da se pravo svrhunaravno poimanje kršćanstva pomalo izgubilo. Više se služilo stolu nego oltaru. Gospodarska stvar istisnula je duhovnu.

Povratimo se opet na početak. Krist se pripravio na javno djelovanje četrdesetdnevnim postom. On je kao novi Adam u opreci sa starim napasniku svečano navijestio prvenstvo duše nad želucem. Krist radije podnosi najstrašnije muke od glada, nego da želuca radi zanemari interese Boga i duše.

Mi apostoli Katoličke Akcije zovemo se kršćani i zato nam se valja povesti za drugim Adamom, a ne za prvim. Narod treba kruha. Mi ne smijemo zaboraviti svoje dužnosti s obzirom na materijalnu potrebu našega bližnjega. Ali i moramo svi bez izuzetka ovako ili onako priznavati i vršiti gospodstvo duha nad želucem. Čovjek ne živi o samom kruhu.

OTVORITE OČI!

Đavla zove Sv. Pismo zvijerju, zmijom, zmajem, ričućim lavom. Time se hoće izreći sva demonska prostota, otrovnost, nakaznost, okrutnost. No kako to dovoljno ne označuje zle duhove, Sv. Pismo upotpunjuje sliku zvijeri slikom sijača. Istom onda razumijemo demonsko u čovječjem životu i u svjetskoj historiji, kad gledamo đavla kao sijača na poslu.

Zlo se obično ne pojavljuje kao gotova činjenica, kao razvijena nakaza u svoj svojoj protivnosti prema Bogu, u gadnosti i opasnosti u svijetu. Redovito se najprije ukazuje samo u klici kao maleno zrnce, što ga sijač neopaženo sije. Zlo ne bi nikad tako kobno djelovalo, ni u obitelji ni u državi ni u društvu, kad bi đavao bio samo zvijer a ne bi bio i sijač, kad se lažno i opako ne bi razvijalo iz neznatnih početaka i gotovo nezamjetljivo.

Đavao je sijač na njivi literature i štampe. Povijest knjige nije samo povijest čovječje oštroumnosti i govora. I ako se pisac ma s kolikom samosvijesti ponosi svojom izvornosti i svojim autorskim pravima, on ipak piše i daje štampati od najveće česti samo ono, što mu se odozgo ili odozdo kazuje na usta duhova. »Nebrojeni anđeli svijetla i

tame, cijele nebeske i paklene čete nadahnjuju danju i noću čovječanstvo.« Tako nastaje knjiga. Tako novine. Nevidljivi sijači izlaze da siju, iz nebeskih visina i paklenih dubina, bijeli i crni. Mali otok Zemlju neprestano opkoljuje i plâčê unaokolni svrhunaravni svijet, Božji i demonski. Tako se razumije slika: A kad ljudi pospaše, dođe neprijatelj i posija kukolj.

Većina je kršćana zatvorenih očiju prema paklenskoj sjetvi zablude i laži. Ne vide odmah protivurječja i kobnih učinaka fraze, što je nadahnuo đavao, u modernoj literaturi i štampi. Učenici crkve, koja spava, boluju od nerazumljive dobroćudnosti i bezazlenosti prema svijetu i đavlu. Zato je potrebno crkveno učiteljstvo, potreban čuvar na vratima, stražar na zvoniku, koji neprestano zove i opominje: Čuvajte se zle i bezbojne štampe! Čuvajte se svakoga kukolja u pšenici. Očistite vaše kuće! Skupite kukolj i svežite ga u svežnje da se sažeže. Bolje je da zao list i zla knjiga budu bačeni u oganj nego ti!

Đavao je sijač u društvu. Sve se ne štampa, što potječe iz pakla. Najviše klica zla ide od usta do usta, opasnim društvom, ličnim okuženjem. Ne da se shvatiti, kako se danas, u doba razvite higijene, ne mari za najobičnija pravila, da se čovjek očuva od duhovne i ćudoredne kuge. Ljudi se boje dodira s oboljelima od kuge, kolere i sušice, ali drže za ništa, što bez potrebe i povjerljivo druže s nevjernicima i s ćudoredno sumnjivim i izlažu se dahu njihovih krivih ideja i isparivanju njihovih grijeha. A

ipak je najviše zla u svijetu od direktnoga druženja čovjeka s čovjekom, od duhovnoga okuženja.

Svatko je sijač za drugoga, i ako ne zna i ne će. Jedan zadahnjuje drugoga. Njegov duh i dah, da tako rečemo, prelazi i utječe na njega, dobro ili zlo, kad mu se približi. Čovjek postaje bolji ili gori od druženja s drugima. Zato opominje sv. Pavao: »Ne vucite jarma s nevjernicima! Izidite između njih i odvojite se, govori Gospod« (2. Kor. 6, 14. 17.). Pa opet: »Da se ne miješate, ako je onaj koji se brat zove, bludnik, ili lakom, ili idolopoklonik, ili psovač, ili pijanica, ili lupež, s takovim da i ne jedete« (1. Kor. 5, 11).

Među ljudima postoje trovrsne veze: potrebne veze, korisne veze i veze naklonosti. Ima veza, koje zahtijeva stalež ili služba. Takove su veze između oca i djece, muža i žene, brata i sestre. I tu se može dogoditi, da treba iskopati oči i odsjeći ruke, kako to zahtijeva Evanđelje, t. j. da bude bijeg jedino sredstvo, te se čovjek spasi od neposredne i najveće duševne pogibli. Inače redovito vrijedi za te veze: izdržati i upotrijebiti sva sredstva protiv okuženja, naročito žarku molitvu i češće primanje svetih sakramenata.

Zatim ima veza, koje doduše nijesu potrebne ali izlaze iz društvenoga života. Takove su gospodarske veze trgovine i rada. Za njih vrijedi pravilo: ne druži se s ljudima, koji ti mogu biti opasni, osim koliko je trgovački potrebno. I u trgovačkom druženju sačuvaj

svoju katoličku neodvisnost. Nemoj se prodati te prekini i to trgovačko druženje, ako to budu zahtijevali viši interesi savjesti.

Trećoj vrsti veza pripadaju zabava, društvo i prijateljstvo. Takove veze nijesu dopuštene s ljudima, koji svojim krivim nazorima ili svojim djelima škode vjeri ili ćudoređu. Moraju se prekinuti, pa što bilo da bilo. Tko ljubi pogibao, u njoj pogiba. Mnogi propadaju od onih, koji žive u diaspori, rasijani među nevjernicima, jer se ne drže pomenutoga pravila nego su bez potrebe u društvima i udruženjima, koja su naoko neutralna, a uistinu su protivna katoličkome duhu. Spasenje katolika u diaspori ne stoji samo do građenja crkvi, nego na osobiti način do toga, da se uvaži Pavlova riječ: Ne vucite jarma s nevjernicima!

Đavao je sijač u z r a k u. Kad velim zrak, mislim duh vremena, atmosferu, u kojoj se diše. Sv. Pavao izrijekom govori, da nam se valja boriti protiv duhova pakosti u zračnim visinama (Efeš. 6, 12). Đavao kao knez ovoga svijeta uglavnom čini javno mnijenje i ono što se modom zove. M o d a ne bi imala one strašne silničke moći, kad je ne bi pakao podupirao. Ovdje se jasno očituju one biblijske riječi »a kad ljudi pospaše«. Većina ljudi ne sluti dubljega smisla i dohvata mnogih modernih običaja. Spavaju, kad neprijatelj dolazi. Istom se onda probude, kad već kukolj raste i plod nosi, kad duh svijeta potrese sve temelje poretka.

Otvorite oči! Vrijeme je da se probudite. I slijepi treba da sad vide. Čini se, da je stablo moderne zablude, kako reče Donoso Cortes, doseglo svoju zrelost. Vaši predi mogu se možda izgovoriti, jer još nijesu sjemena prozreli. Danas mi plodove izrasla stabla rukama pipamo. »Svaka zabluda postaje sukob, svaka kriva nauka prevrat, svako oholo nijekanje golema katastrofa.« Jesen je. Živimo u vrijeme žetve. Ž e t e o c i o š t r e s r p o v e.

VODIOCI I ZAVODIOCI.

Stanovnici Palestine uglavnom su obradivali polje, njegovali lozu i maslinu te bavili se stočarstvom. Pređi izabranoga naroda bijahu pastiri. Među pastirima i stokom rodio se Krist pastir narodâ. Zato je i svoju nauku predočivao osobito slikama iz pastirskoga života. On je u svojim pastirskim propovijedima crtao nesamo mile prizore nego i veoma ozbiljne istine.

Isusova propovijed o Dobrom pastiru udarila je kao grom. Kad je svršio, stali se slušači živo prepirati. Mnogi rekoše: On je opsjednut! Mahnit je! Zašto ga slušate? Mi razumijemo tu uzbunu. U propovijedi o Dobrom pastiru nadala se Spasitelju zgodna prilika da obračuna s vođima svojega naroda. Puk treba vodilaca. Narod valja uvijek voditi, jer uvijek ostaje stado. I danas u doba naopake demokracije vode narod, znao i htio on to ili ne htio: u štampi, u organizaciji, u politici kao i u vjeri. S toga ima narod to više pravo da zna razlikovati izmedu vodilaca i zavodilaca.

Ima vođâ, koji su kradljivci i razbojnici. Spasitelj to reče s Božanskom smjelošću, jer je sveta dužnost istinoljubivosti i ljubavi prema narodu, da

se kradljivci imenuju kradljivcima i razbojnici razbojnicima. Samo zato mogu nevjera, sumnja, buntovnički duh, ćudoredna podivljalost pustošiti i dovesti do propasti, do potopa, jer je narod izgubio dar razlikovanja prema svojim vođama i jer su neumnost i strašljivost prebacile plašt krivoga obzira preko vukova i zmija.

Kradljivac i razbojnik su to opasniji, što su u višoj službi i časti i što nekom obrazovanošću druge nadilaze i što varaju druge u većim vrijednostima. Tko otima čast gori je od onoga, koji krade novac. Tko uzima čovjeku vjeru i poštenje gori je od klevetnika i opadača. Otud izlazi, da najveći kradljivci i razbojnici nijesu u tamnicama, nego pod zaštitom modernih ustava u »sotonskoj sinagozi«, s političkih tribina, s nevjernih katedara visokih škola pomoću štampe i književnosti zavode narod.

Kako današnji kazneni zakoni ne dopuštaiu, da se ti kradljivci i razbojnici, koji svuda nesmetano prolaze, u pojedinostima ožigošu, to je važnije, da upoznamo njihove manire, te se uzmognemo od njih očuvati. Kradljivci mrze na pse, koji laju. Tobože, jer lajanje nije uljudno i smeta noćni mir. A uistinu, da mogu kradljivci nesmetano svoj zanat vršiti. Zato bjesne na indeks zabranjenih knjiga. Viču na silab Pija IX. o modernim zabludama. Odlučni su protivnici, da se odlučno i otvoreno katolički govori. Po tome se poznaje, da su kradljivci.

Glavna je oznaka kradljivca, da ne ulazi na vrata. On unilazi drugud. Ima samo jedan Bog. Samo je jedan put k Bogu. Samo su jedna vrata do ovaca. Vrata su Krist. Zaisto, zaisto vam kažem: Ja sam vrata, govori Isus. Nitko nema prava, da bude učitelj, pastir, apostol, prorok, reformator kršćana, osim da ga zakonito poslao Krist, koji u Crkvi sveudilj živi. Nitko nije učitelj, pastir, apostol po svojoj namisli. Nitko nije učitelj, pastir, apostol uime koje vlade, stranke, organizacije, škole. Ili je to čovjek po Kristu ili to nije. Ili se dolazi otvoreno po bijelom danu na vrata ili se dolazi kao kradljivac. Kradljivac dolazi da ukrade i ubije i pogubi.

Druga oznaka! Kradljivci drukčije govore nego pastiri. Imaju svoj govor. To je, kako Isus kaže, glas tuđina. Sasvim drugačije govore Isus ili Crkva, Majka. Kradljivci laskaju. Svašta dopuštaju čovječjoj slabosti i strasti. Ne uzimaju točno vjeru i ćudoređe. Svak neka bude po svoju blažen! Njihova je lozinka živjeti i dati da se živi, njihovo je evanđelje biti moderan. Tako oni mame ovce iz ovčinjaka na zlatnu pašu slobode, da ih ubiju.

Dana je taktika prema vođima kradljivcima. Tuđina, veli Krist, ne slijede ovce, nego bježe od njega. Nema opasnije taktike za stado, nego kad pastiri i ovce prijateljuju s kradljivcima i psi čuvari zavijaju s vucima i šakalima. Zato će apostoli neumorno opominjati na najveći oprez prema

tuđincima. Klonite ih se, ne družite se s njima, opominje sv. Pavao. A najmiliji Isusov učenik pače veli: Ako tko dolazi k vama i ove nauke ne donese, ne primajte ga u kuću i ne kažite mu zdravo (2. Iv. 10).

Ne valja se paziti s kradljivcima! Danas je bratimljenje katolikâ s kradljivcima postala moda na neizmjernu štetu Crkve. Ide se za svim krivim prorocima, polaze se njihove skupštine, čitaju se njihovi spisi. Hoće katolici znati, što drugi rade. Kao da Krist nije već odavna rekao: Kradljivac dolazi samo da ukrade i ubije i pogubi! Apostoli su drugačije radili: » Hranite se samo kršćanskom hranom i ne uzimajte od tuđe hrane, krive nauke.« Tako opominje sv. Ignacije mučenik.

Krist nas u Evanđelju upoznaje s još jednom vrsti krivih vođa. To su najamnici. Oni su ljudi, koje ne vežu s narodom savjest i ljubav nego materijalna korist. Najamnici su materijalisti. Njima je vjerska, odgojna, politička ili socijalna pastirska služba samo zarada. Prorok Ezekijel riše ovakvu pastirsku službu u 34. glavi: Teško pastirima izraelskim, koji pasu sami sebe. Ne treba li stado da pasu pastiri? Mlijekom se hranite i vunom odijevate, koljete tovno, stada ne pasete. Zato, pastiri, čujte riječ Gospodnju. Evo me na te pastire, i iskat ću stado svoje iz njihovih ruku, i ne ću im dati više da pasu stado, i ne će više pastiri pasti sami sebe, nego ću oteti stado svoje iz usta njihovih i ne će im biti hrana.

To je slika najamnika. On je materijalist. Hrani se više mašću svoje službe nego njezinim duhom i zato je s pravom mrzak Bogu i ljudima. To se smije naročito narodu protumačiti. Ništa ne bi toliko kršćanstvu škodilo, nego kad bi se ono ponizilo da bude zavod za lijenčine.

Najamnik je kukavica. Jer mu je stalo samo do svoje koristi, ostavlja ovce, kad vuk dolazi; i vuk grabi i rastjerava ovce. Danas je svijet pun vukova, jer je nažalost pun kukavica. Kukavice zovu doduše svoju plašljivost mudrošću, oprezom, strpljivošću, ljubavlju, premda oni nijesu ni mudri ni strpljivi ni blagi prema onima, koji imaju te kreposti. Pritom naivno misle, da će svojim bojažljivim popuštanjem ukrotiti vukove ili ih pače obratiti, a vukovi daju se najviše na to sklonuti, da vrše svoj posao to pogubnije u ovčjoj koži.

Poimamo, da je ovakova propovijed o vođima razbjesnila farizeje i književnike. Onoga, koji takove istine izjavljuje, drže ludim i opsjednutim. To ne smeta Krista i Crkve, da ne bi dobrome narodu risali slike o pravom i lažnom vodiocu, te uzmogbude birati. Svaki narod ima vođe, koje je zaslužio i koje hoće. Prije svega valja izmoliti klečeći i dižući ruke prema nebu dobre vođe, dobre svećenike, dobre državnike, dobre književnike, koji će odgojeni u do-

bropastirskoj Isusovoj školi prema 10. glavi Evanđelja po Ivanu hoditi pred narodom. Od toga nema danas preče potrebe, za koju bi trebali kršćani moliti. Mi smo siromašni velikim vođima, pretečama, koji ne bi ništa tražili osim Boga i naroda. Molite, braćo!

ZIDARSKOM ŽLICOM I MAČEM.

Pokaži mi u kojem gradu najveće i najljepše zgrade i ja ću ti reći, kako je s narodom. Bilo je doba, kad su se dvorovi i vijećnice nametale samosvijesnom monumentalnosti. U drugo vrijeme i u drugim krajevima označuju grad škole, trgovine i banke, ili teatri. Ima doba, kad su se crkve gradile. Kakav je duh nekog vremena i neke zemlje, onakovo je i njegovo graditeljstvo. Gradi se onako, kako se jest i kako se misli i osjeća. Graditeljski su spomenici oznake svojega kraja i svojeg stoljeća!

Prema tome graditi crkve znači isticati vječno prema vremenome, duhovno prema tjelesnome, vjersko prema svjetovnome. Crkve su spomenici vjere prema bezbožnosti i kulture, koja se brine samo za ovaj svijet. Kad se crkve grade, upotrebljava se ne samo zidarska žlica nego i mač. Radi se, ali se pri tom i bori. Radnik je ujedno i borilac. Tu će vam misao predočiti slika starozavjetnoga gradilišta hrama. I vidjet ćete, da i danas Katolička Akcija može podići i čisto uzdržati svetište kraljevstva Božjega samo zidarskom žlicom i mačem.

Borba o svetište na starozavjetnom gradilištu hrama! Sinovi izraelski povrativši se iz sužanjstva

babilonskoga proslaviše žarkim molitvama i hvalama i žrtvama i pjesmama zahvalnicama i trubljenjem polaganje temeljnoga kamena novome hramu. I Samarijci doznaše, da se hram gradi. I dođoše i rekoše: Da i mi zidamo s vama. Štujemo istoga Boga kao i vi. Ali glavari domova otačkih u Izraelu rekoše im: Ne možete vi s nama zidati doma Bogu našemu, nego ćemo mi sami zidati (1 Ezd. 3, 4.). No Samarijci smetahu u gradnji judejski narod. I Judejci morahu držati jednom rukom zidarsku žlicu i drugom mač boreći se.

Dakle, kad se gradi kuća Gospodara neba i zemlje, nije samo do toga da se gradi nego i do toga kako se gradi. Tko su bili Samarijci? Narodna mješavina s vjerskom smjesom. Samarijci povodili se za unaokolnim narodima primajući njihove neznabožačke misli i običaje. Samarijci bijahu napo židovi i napo neznabošci, raskolnici i krivovjerci Staroga zavjeta. To su bili ljudi, koji se ponudiše graditi hram. Mi bismo rekli: prijedlog o interkonfesionalnoj suradnji.

Mogao se u Jerusalemu čuti i ovakav govor: Primamo lojalnu ponudu susjednoga naroda. Ta na kamenovima se ne vidi, da li su od čistoga Židova ili svjetovnoga Samarijca. Kamen je kamen. Samo da se sazda hram, prijeka vjerska potreba. Ne valja biti tjesnogrudan. Vjerska tjesnogrudnost može lako dovesti do političkih neprilika. U drugu ruku može se uprav surađujući na zajedničkom gradilištu s onima,

koji drukčije misle, doći do nekoga vjerskog zbliženja između Jerusalema i Samarije. Tako su doduše mislili i govorili ondašnji taktici, diplomati, oni, koji premošćuju.

Ali judejski narod, koji je zidao hram, nije htio znati za suradnju s otpadnicima. Njima nije bilo zidanje hrama samo gospodarski posao, nego služba Božja, nešto sveto, kod čega nije smio svijet i njegov duh sudjelovati. Kad se hram gradi ne može se nikako služiti dvjema gospodarima. Ili se gradi Bogu izraelskome ili samarijskim kumirima, ali se ne može zidati nikakav panteon, nikakova crkva za cio svijet. Zato nikakav interkonfesionalizam, kad se obnavlja svetište! Nikakvo opasno suradivanje djece Božje i djece ovoga svijeta u kraljevstvu Božjem! Nikakvo miješanje u vjerskim stvarima! Tako su mislili i govorili u Jerusalemu te uime svih izjavi knez Zorobabel poslanicima samarijskim: Ne možete vi s nama zidati doma Bogu našemu, nego ćemo mi sami zidati Gospodu Bogu Izraelovu. Tako reče i kod toga se ostalo.

Ta taktika mora vrijediti i unapredak za sva djela Božja. Nama valja na gradilištu crkve stajati sa zidarskom žlicom i mačem u ruci. Katolička Akcija hoće svijet potresen i raskopan prevratima nanovo uobličiti prema lozinci Pija X.: Omnia instaurare in Christo — sve obnoviti u Kristu! Ne radi se ovdje toliko o političkoj i gospodarskodruštvenoj zadaći koliko o vjerskoj. Treba zidati Sinajskim pločama i

Petrovim stijenama, Božjim zapovijedima i katoličkom istinom.

Zato i velimo ovdje: N i k a k a v i n t e r k o n f e s i o n a l i z a m n a g r a d i l i š t u d u h o v n e o b n o v e s v i j e t a! Svijetu i duhu svjetovnome zabranjen je pristup! Mi zidamo sami Gospodu Bogu našemu! Nikakovih interkonfesionalnih škola! Sami zidamo. Nikakovih interkonfesionalnih društava! Zidamo sami. Nikakove interkonfesionalne štampe! Sami zidamo.

Koliko je moguće hoćemo živjeti u miru sa svim ljudima. Ali ne možemo izgrađivati zajedno s rastavljenom braćom kraljevstva Božjega na zemlji, ne možemo obnavljati s njima kršćansku uljudbu. Jer se inače ne bi sazidala crkva Božja nego babilonska kula. Sami gradimo zidarskom žlicom i mačem, zidajući i braneći se, gdje zatreba.

To se osobito obistinjuje i u ćudorednoj obnovi. Najzad mi možemo samo na sebe računati. Izvan katoličke Crkve stali se danas kolebati samo sobom razumljivi ćudoredni pojmovi. Da spomenemo na pr. stidljivost. Nitko ne poznaje svrhunaravnoga dostojanstva čovječjeg tijela, ni liječnik ni umjetnik ni športaš. Samo ga vjera poznaje. Tijelo pokrštenoga je svetište. To je članak vjere. Kod krštenja je Duh Sveti posvetio tu kuću Božju. Nije moguće iskazivati veće poštovanje tome svetištu, nego što ga daje katolička Crkva i preko groba.

Jer kršćansko ćudoređe zna, koliko pogibli prijeti svetištu čovječjega tijela radi pohote čovjeka tamo od istočnoga grijeha, stavlja pred vrata svetišta stražu: To je s t i d l j i v o s t. Iskustvo od 6000 godina dokazuje: ako straža stidljivost ostavi svoje mjesto, tad biva svetište tijela opustošeno opačinom nečistoće. Čovjek padne ispod životinje.

Danas je straža svetišta umorena na oči modernoj državi, sad uime zdravlja, sad uime ljepote, sad uime zabave. Živimo u doba golotinje. Stidljivost se ubija pod raznim izlikama. Tako se daleko zašlo, da je film »Putovi i snaga do ljepote« prolazio svijetom slaveći golotinju kao odgojiteljicu za obnovu svijeta. A vrhovni načelnik grada Berlina preporučujući taj film reče, da pokazuje putove k narodnom zdravlju, da, putove k obnovi njemačke snage i njemačkoga bistva. A jedan se njemački list usudio napisati, da se pomenuti film ima raširiti po svim školama, po svim dvoranama, po svim tvornicama i uredima. Djeca i odrasli da ga gledaju i teže za tim čudesima. Tako se daleko zašlo, da stidljivost zovu licemjerstvom. I na sve to nije se podigla trajna srdžba, koja bi pomela i očistila zemlju. Eto tako se danas daleko zašlo.

Gdje ćemo biti sutra, o tom se ne može sumnjati. Ako je straža svetišta, stidljivost, mrtva, ne će više dugo živjeti svećenica svetišta, čistoća. Golotinja vodi prostoti, ropstvu strasti, poživinčenosti, divljaštvu, Sodomi, Mrtvome moru.

Vidimo, da se danas vodi borba o cijelost. Borba o temelje. Borba o svetište i najsvetije, o osnovne pojmove svakoj religiji, redu i ćudoređu. Sve, što se o miru govori, jest obmana i pjena. Mi smo usred duhovne revolucije, koja vodi općemu divljem metežu i razvalinama svijeta. U toj borbi za svetište valja da smo mi, koji gradimo svetište, na svom mjestu, u jednoj ruci da nam je zidarska žlica a u drugoj mač, bez ikakova kompromisa sa svijetom i paklom. Doba je, kad se crkve grade. To nije dosta. Što koristi, da imamo nekoliko stotina crkvi više, ako pustimo, da svijet opet padne u neznaboštvo? C i o s v i j e t n e k a b u d e g r a d i l i š t e c r k v i i s v i a p o s t o l i K a t o l i č k e A k c i j e c r k v e n i z i d a r i. Sve obnoviti u Kristu!

KAD JE ČOVJEK KATOLIK.

Vihor, što huji, pjeva svoju jutarnju pjesmu kao glas orgulja i zvuk zvonova. Kresovi gore. Nebo se spušta. Zemlja lebdi prema Bogu. Kao zaruke su između Božanstva i čovječanstva. Duh je Sveti zaručnik. Crkva zaručnica. Duh je Sveti duša. Crkva tijelo. Oboje nerazdruživa cijelost. Što je Bog sastavio, čovjek neka ne rastavlja. Bez Duha Svetoga bila bi Crkva mrtvo tijelo. Umjetnički, ali bez duše proizvod. Zrela za grob. U tom je veliko suvremeno zločinstvo naturalizma. On hoće da rastavi što se ne da rastaviti, da rastavi zaručnika od zaručnice, Duha Svetoga od kršćanstva.

Znaš li, što znači: biti katolik? Vjerovati u Duha Svetoga, dušu Crkve! Držati se u Duhu Svetom osnovane Božje obitelji, općinstva svetoga. Biti katolik znači živjeti od zaručnika i zaručnice, Duha Svetoga i Crkve, živjeti po njima i s njima. Kad je dakle čovjek katolik ima svijest, da nije nikad sam. Katoličtvo je suprotnost prema osamljenosti, raskolništvu, individualizmu.

Protestant je uvijek sam. Jedan za se. On možda s mnoštvom svojih drugova čini općinu. Ali je općina

osnovana od ljudi umjetna tvorevina. Nije djelo Božje. Nema zaručnika. Nema Duha Svetoga. Zaručnica, općina, ima ime da živi, ali ona je mrtva. Jer nema Duha Svetoga, nema ni svrhunaravne žive veze među članom i članom. Nema ni unutarnjih veza s ostalim kršćanstvom na zemlji. Prije svega poriče protestant žive društvene veze s braćom u nebu i u čistilištu. On hoće biti sam. Individualist je. Protestant je osamljen u svemiru.

Ako je čovjek katolik, onda nije nikad sam. Katolik tvori doduše samostalnu ličnost. Ali on nije nikad, ma bio u najzabitnijem samostanu, osamljen, nije čovjek, koji postoji sam za sebe. Katolik je uvijek dio u cijelosti. Grana na stablu. Kamen u kući Božjoj. Ustroj u tijelu. Dijete u obitelji. Uvijek dakle nešto od velike cijelosti.

U tom je neizmjerno bogatstvo i blagoslov biti katolik. Sv. Pavao pod neodoljivim dojmom, biti ud Kristov po Duhu Svetom, sa zanosom kliče (1. Kor. 3, 22): »Sve je vaše!« Sve je tvoje! Sve je za tebe! Ti si ujedno središte u svemiru. Sve živi i misli i brine se za tebe. Nijesi nikad sam.

Bog je tvoj Bog, tvoj koji u tebi prebiva Bog. Vječni je Otac tvoj Otac. Isus je tvoj Isus. Duh je Sveti tvoj Duh Sveti, život tvojega života, tvoje Svijetlo, tvoja Ljubav, tvoja Jakost. Marija, presveta Djevica, »predivna, uzvišena i moćna, ljubezna nebeska Gospa« tvoja je Majka, sasvim tvoja. Cijelo je nebo tvoje nebo. Svi su anđeli tvoji anđeli. Svi su

Sveti tvoji Sveti, tvoja braća, prijatelji tvoji, čuvari. Sve je vaše! Sve je tvoje! Sve za tebe! Kad je čovjek katolik, nije više sam.

I cijela Crkva sa svojim milostima tvoja je Crkva. Papa, biskup, svećenik su tvoje sluge! Nijesu svrha nego sredstva — za tebe! Kuća Božja, svetohranište, propovijedaonica, ispovijedaonica — za tebe su! Svaka od mnogo stotina tisuća svetih žrtava prinosi se svaki dan za tebe! Svaki Očenaš od stotinu milijuna, što se dižu iz srdaca tvoje braće k Svevišnjemu, jest za tebe. Sve je vaše! Sve je tvoje!

Kako je lijepo, kad čovjek može biti katolik; kad može osjećati, da nije nikad sam; kad smije misliti: Sve je za mene! Moli, da svi budu tako srećni kao što smo ti i ja. Moli, da ne bude osamljenih, zalutalih. Dođi, Duše Sveti, prosvijetli ih i okrijepi.

I druga misao u općinstvu Svetih: Ti nijesi sam! Biti katolik je protivnost prema svakome hladnom egoizmu. Ne smiješ biti samoživ čovjek. Moraš i za druge živjeti — za sve! U tvom srcu neka bude mjesta za cijelo nebo, za cijelo čistilište, za cijelu Crkvu na zemlji, za cijeli ljudski rod.

Ti si ud. Biti ud znači živjeti, djelovati za druge. Ti si ud svoje Glave — Isusa. Ti si za Isusa. Moraš misliti i osjećati za Isusa. Moraš govoriti za Isusa. Valja ti raditi za Isusa. I trpjeti ti je za Isusa. Tvoje je zvanje: sluga Isusov! Službenica Gospodnja!

Ti si ud. Ti si za druge ude. Budi dakle živ ud na dobro cjelini. Vrši svoju zadaću, što ti je dao Bog,

na korist čovječanstvu. Vidjesmo: ti si postaja za primanje. Svaka točka neba, svako mjesto Crkve s tobom je u vezi tajanstvenim radijem svrhunaravne ljubavi, kao da si središte svih bića. Budi i postaja za odašiljanje!

Šalji po molitvi tople zrake svoje ljubavi u cijeli svemir. Moli katolički! Moli za sve! Prije nego počneš moliti reci: Ja nijesam sam. Ne misli uvijek samo na svoje male potrebe. Budi velike duše. Misli na veliku potrebu čovječanstva. Misli na teška vremena, što ih Crkva svagdje proživljuje. Misli na brige Sv. Oca, svojega biskupa, svojeg župnika. Moli kao Isus i Marija. Budi apostol molitve.

Budi postaja za odašiljanje. Šalji svijetle zrake svojega dobrog primjera u svoju okolinu. Svak, htio ili ne htio, jest postaja za odašiljanje. Svatko djeluje, svijesno ili nesvijesno, na druge. Uvijek i svagdje. Svakom riječi i svakim djelom. Ili su nebeske zrake ili đavolske, što ih daje. Ili utječe na druge dobro ili zlo. Budi nebeska postaja za odašiljanje svojom vjerom, svojom požrtvovnosti, svojim pouzdanjem u Boga, svojom čistoćom, svojom umjerenošću, svojom poniznosti. Budi apostol dobroga primjera.

Budi postaja za odašiljanje. Šalji zrake ćudoredne energije u kršćanstvo. Žrtve sakrivenih duša možda će poduprijeti pokolebane u dalekoj zemlji, privesti zalutale, okrijepiti ožaloščene. Žrtva se po tajanstvenom zakonu pretvara u snagu za druge. Tako ćeš uistinu katolički djelovati za cijelost. Ne

mogu svi govoriti drugima. Ali svi mogu trpjeti za druge. I apostolat žrtve jače djeluje, dalje zahvata i dublje se doima od apostolata riječi, i ako se naša oholost protivi da to prizna. Budi apostol žrtve.

Hajde da budemo katolički. Vjerujmo i osjećajmo, da kao katolici nijesmo nikad sami ni u najtežim getsemanskim i kalvarijskim časovima, kao što nijesu kapljice osamljene u moru. A u drugu ruku svladajmo svaku samoživost i predajmo se za sve, kao što se predao Krist, naša Glava. Katolička nauka o općinstvu Svetih jest oganj na ognjištu Katoličke Akcije!

PROCESIJA SA SVIJEĆAMA.

Bilo to u burnim danima češke revolucije. Nakon skupštine na Bijeloj gori kod Praga zaputi se nekoliko hiljada ljudi pred glasoviti Marijin stup, što ga podigoše u zahvalu poslije tridesetgodišnjega rata. Jedan se čovjek popne na stup i ovije ga užetom. Otprilike 500 njih stade vući stup. Grobna tišina. Sluti se historijski odlučan čas. Za nekoliko časova s velikim praskom pade na zemlju stup s pozlaćenim Marijinim kipom.

Nato se iz mnoštva pope jedan čovjek na preostalo podnožje i progovori, kako je sad došlo doba pravednosti i jednakosti svih vjera. Tad zataknu i razvi na podnožju crvenu zastavu. Gomila navali na razbijen stup i uzme od njega komadić za spomen. Ne znam, da li što jasnije predočuje svjetsku revoluciju i njezine posljednje ciljeve negoli ta na porugu procesija do praškoga Marijinog stupa. Stropoštani Marijin stup ima da kazuje, kako se ruši stara katolička svjetska duhovna moć.

Druga slika. Svijećnica. Posveta svijeća. Procesija sa svijećama oko crkve. Čuje se glas: Lumen ad revelationem gentium. Svjetlost, da rasvijetli neznabošce. I opet čujem glas: Ipsa portat regem gloriae

novi luminis! Marija nosi slavnog Kralja novoga svijetla!

Šta hoće Katolička Akcija? Hoće da opet postavi Marijin stup u životu narodâ! Hoće da obnovi duhovno kraljevstvo Majke i njezina Božanskog Djeteta! Procesija sa svijećama u crkvi i oko crkve je slika one procesije s milijunima svijeća, što je hoće prirediti Katolička Akcija, da bude svladano kraljevstvo tame! Svijetlom do pobjede!

Ta katolička procesija sa svijećama, koja valja da svijetom prolazi, stoji do dviju stvari. Prva je, da imamo svijetlo, svijetlo u unutarnjosti, svijetlo u duhu i srcu. Što nam koristi svijetlo na cestama, ako nam je u kući tamno? Crkva blagosivljajući svijeće moli: Svemogući, vječni Bože, izlij milostivo blagodat svoga blagoslova na ove svijeće, da tako podavaju svijetlo izvana, te po tvojemu daru ne prestane svijetlo Duha tvojega u našim dušama. Najprije duhovno unutarnje prosvjetljenje! Da Duh Sveti prosvjetljuje sve — u nama — da sasvim posjedujemo objavljenu istinu, da katolički mislimo, da znamo, što nam valja samima činiti.

Jasno duhovno unutarnje prosvjetljenje! Da li ga imamo? Da li se radujemo, otkako je svećenik pružio krsnu svijeću našim kumovima, što nam svijetli katolička istina? Razumijemo li mi Ivanovu riječ: Ne znam za veću radost, nego što moja djeca hodaju u istini? Čuvajmo se od svake vjerske pogibli, što nastaje od bezvjerskih ljudi i spisa, kao od najveće nesreće. Da li bismo bili spremni prije glavu svoju dati nego crticu svojeg Vjerovanja? Da li rado slušamo propovijedi, čitamo Evanđelje i promatrajući kupimo u njemu zlatna zrna? Da li držimo onoga, koji je u zabludi, siromahom, koga valja žaliti, nesrećnim? Gledamo li u svijetlu katoličke istine sve, i materijalno, i trgovinu, i posao, i politiku? Imamo li mi pravo duhovno unutarnje prosvjetljenje? To je prvi uvjet, da uzmognemo sudjelovati u procesiji sa svijećama, koja treba da svijet prosvjetljuje.

Drugi je uvjet, da bude svijetlo u ruci, katolička izvanjska rasvjeta. Svijetlo po svojoj naravi hoće da prođe kroz svaku pukotinu. Svijetlo ne miruje. Hoće da putuje. Prema računu Olafa Römera svijetla zraka prođe u jednoj sekundi 42.000 milja ili 300.000 kilometara. Tako je s istinom. Hoće da putuje, od čovjeka k čovjeku, od grada do grada, od zemlje do zemlje — hoće svima kazivati, sve usrećiti, sve oživiti. Zar se svijetlo meće u kut? Nipošto. Upaljuje li se svijeća, da se stavi pod sud? Ne. Svijetlo je da svijetli — svima!

Krist nas je nazvao svijetlom svijeta — u prvom redu apostole, a onda sve one, koji posjeduju istinu. Kršćanin ima upravo uvijek svijeću u ruci. On je svijećnjak. Rekao bih: Kršćanin je transparentan, proziran. Svijetlo, što je u njemu, svijetli kroz sve rupice, kroza sve riječi, sva djela, sva svojstva. Često

se puta reče: Bio sam s njime mjesece u vojarnici, u trgovini, u radionici, poznavali smo se — i nijesam znao, da je katolik. Ja velim: To nije moguće! Prava jaka katolička vjera vidi se u cijelom načinu rada. Ona će se opaziti kod politika, činovnika, vojnika, trgovca, sluškinje, radnika.

Suvremeni je katolicizam općenito neopisivo oprezan, mudar kako veli, u istini strašljiv. On gasi svoja svijetla. Uvijek se boji, da ga ne otkrije koji zrakoplovac i da mu ne baci bombu na glavu. On hoda putem, kako jednom reče Pijo X., kao krijumčar, svoju katoličku svijeću oprezno krije pod plaštem. Briše potvrdni znak, kojim mu jednom biskup označio čelo. Prepadne se, ako ga tko nazove katoličkim imenom. On voli da bude bezimeni.

Suvremeni katolicizam možda još hoće biti katolički, ali, kako veli Katarina Emmerich, tjeskobno sakriva u torbi svoj građevni kamečak za obnovu katoličke svjetske Crkve. Tako ne stoji u Evanđelju. Svijeću u ruku! Kukavico, pokaži što si! Sudjeluj u procesiji sa svijećama Katoličke Akcije, srčanih apostola primjerom i riječju, koji treba da osvoje svijet.

DAJTE NAM OTACA.

Jezgra katoličke obnove stoji do obitelji. Njezina kolijevka nije na cesti, ni u parlamentu, ni u školi, nego je u kući. Ona nije posao mnoštva, zakonskih naredaba ili raznih pouka. Katolička obnova dolazi od Duha Svetoga i rađa se ondje, gdje i naravni život počinje, u obitelji.

Time je označen i važan radni program Katoličke Akcije: novo čvrsto udaranje temelja, ponovno zidanje zidova, koji se ruše. Najprije unutarnja obnova od doma i kuće. Istom onda dolazi na red obnova na cesti.

Svećenici poznaju ozbiljnu riječ: omne malum ex clero — sve zlo dolazi od svećenika. Ako je zlo u kojoj zemlji, ponajviše je to odatle, što svećenici nijesu onakovi, kakovi bi trebali da budu. Ta se misao može primijeniti i na glavare u državi i društvu. Izvori su gore, na podnožju prijestolja, u sjeni vijećnica i palača.

Šta se veli za svećenike i one, koji vladaju, može se reći i o roditeljima. Zlo dolazi od oca i majke — od Adama i Eve, kao i kod prvoga grijeha. Izvori, dobri i zli, dolaze s visine. Kako pokazuje statistika, danas je strašno doba bez otaca i majka. Muževi

ne će više da budu ocevi, a žene majke. Muževa u običnom smislu imamo dosta. Trebamo otaca. Žena ima dosta. Potrebne su nam majke.

Jedan je razlog zašto tako malo muževa hoće da budu ocevi, što se krivo poima mladenačka dob. Veli se, da je dijete otac mužu, jer je zrela dob redovito samo razvitak onoga, što je već u djetetu. Prema tome moglo bi se i reći, da je mladić otac ocu i djevojka majka majci. Reci mi, kako mladež od 15.—25. godine misli o svome budućem staležu, i ja ću ti kazati, kakvi će biti roditelji budućega naraštaja. Od najvećeg su dijela mladići i djevojke od Boga određeni, da osnuju obitelj. Oni su ocevi i majke budućnosti.

Očinstvo i materinstvo su uz svećeništvo najvažnije i najteže službe, tako važne i teške, da je Krist za njih ustanovio poseban sakramenat, te uzmognu pravo vršiti svoje društvene dužnosti. Naprotiv nije ustanovio posebnoga sakramenta za političare, bilo zato, što je otac nad političarom, bilo zato, što državnik pravo shvaćajući svoju službu gleda u njoj samo proširenu očinsku zadaću.

Tko hoće da preuzme kakovu službu, naročito važnu i tešku, dužan je da se za nju dovoljno pripravi. Nema majstora, da nije prije naučnik. Nema vojnika bez vojničke vježbe. Nema učenjaka bez učenja. A što se događa s umjetnošću nad umjetnostima? Kakova je priprava za roditeljsku odgojnu službu? Kako se pripravljaju oni, koji hoće da budu

ocevi i majke? Opasna je zabluda mnogih, da za to ne treba priprave. Zar se u toj stvari učini barem donekle ono, što se čini za stalešku obrazovanost u kućanstvu?

Nikome, koji nema dovoljne spreme, ne povjerava se da goji goveče, da se služi strojem, da vodi trgovinu. Samo otac smije biti svaki danguba, svaki noćni skitalac, svaki pijanica, svaki moralni propalica — svaki deran! Tako hoće trula, moderna kultura. To je prokletstvo vremena.

Kad je u Starom zavjetu Bog htio kazniti pokvareni narod, bila je najstrašnija kazna ona, što je Isaija navješćuje ovim riječima: Dat ću im knezove dječake i mekoputnici će im biti gospodari (3, 4). Kad dječaci postanu knezovi, tad je propast na pragu zemlje. Kad smiju biti ocevi mekoputni derani, tad nam valja drhtati za narodnu budućnost.

Ne može se dovoljno ozbiljno shvatiti mladenačka dob. Skrajnje je vrijeme, da se odgoje budući oci i majke. Mladić je gotovo uvijek otac ocu, djevojka majka majci! Nitko nema prava od Boga i svoje savjesti odgajati ljude, tko nije prije sam sebe odgojio za čovjeka. Nitko ne daje čega sam nema.

Time je pravo osvijetljeno i poznanstvo. Kad mladić hoće da isprosi djevojku, tad je odlučna stvar, da isprošena djevojka daje jamstvo, da će biti prava majka. Sve su drugo manje ili više važne sporedne stvari. S toga razloga Crkva ne može nikad da prežali mješovitih ženidaba. Svrha kršćanskoj obitelji

da katolički odgaja dijete u mješovitim ženidbama ili nije moguća ili je veoma oteščana. Tko uzima za ženu bezvjerku, dokazuje time, da mu je samo do žene. Za vjernoga je katolika odlučno da dobije majku svojoj djeci. Besmrtna duša djeteta odlučuje kod izbora žene.

Ponavljamo: muževa imamo dosta. Trebamo otaca. Žena je dosta. Potrebne su nam majke. Tu se razilaze katolički i moderni brakovi. Katolički je brak prožet dubokom i širokom dužnosti. Moderni brak, koji jedva da zaslužuje to ime, osniva se na živom pijesku i glibu časovitoga ljubavnog hira i niske strasti te postaje prije ili kasnije plijenom kužne rastave.

Katolička Akcija — dakako! Ali Katolička Akcija mora otpočeti u Nazaretu. Najprije obnova obitelji!

KOD ISUSA.

Sve manje ima optimistâ. Čini se, da se sve, u što se uzdasmo, koleba i propada. Nekolike utješne pojave ništa ne mijenjaju opće stanje. Ljudi očajavaju za vlade. Očajavaju za narode. Očajavaju za učenjake. Očajavaju za mnoštvo. Očajavaju za štampu i za politiku. Očajavaju za društva i za mladež. Očajavaju za muškarce i za žene. Dobro, koje se čini, ne niječe se. Ali ima li ga više od čaše vode, koja se baca u požar? Požar nije ugašen.

Mnogo smo radili, mnogo govorili, pisali, osnivali. Bio je dobro mišljeni katolički rad. Ali smo se možda pritom premalo čuvali one pogibli, što je kardinal Mermillod nazvao krivovjerjem rada. Katolički se rad u mnogim mjestima sa žarom oborio na izvanredno, sporedno, posebno. Nijesmo bili pelagijanci. Odviše smo proučili nauku o milosti, da bismo govorili očite zablude. Ali je rad bio ipak veoma naturaliziran i materijaliziran. Pomoćna i privlačljiva sredstva bila su prva. Duševni dobitak i vjerski uspjeh općenito nijesu bili prema radu.

Mnogo praznih udica i praznih mreža! Ribe su grizle meku i onda opet otišle. Materijalne probiti, što smo ih davali, išle su zatim, da se po želucu

dođe do srca i savjesti. Ali kako je sve često ostalo u želucu! Uspjelo nam je, da je ovaj ili onaj postao član društva i pristaša stranke. Ali nije uvijek postao i katolički. Budimo pošteni! Za mnogi moderni rad vrijedi ona Augustinova: veliki koraci, ali izvan puta.

Nastojimo poučeni štetom odvratiti se od krivovjerja rada. Katolička Akcija odvraća se više od izvanredna i sporedna, ne poričući nikako njihove vrijednosti, i daje se na glavnu stvar. Počinje opet djelovati više na središtu nego na površini, više služiti oltaru i propovijedaonici nego oko stolova (Dj. ap. 6, 2. 4). Katoličko djelovanje biva opet većma svrhunaravno. Vraća se k stvari.

Središte je Katoličkoj Akciji Isus. Temelja drugoga ne može nitko postaviti, osim onoga koji je postavljen. Krist nije sami moralni i kulturni elemenat, koji se miješa s naravnim životom. Krist doduše hoće život podignut na naravnom životu, ali od njega bistveno različit, nov, svrhunaravan. Nov život, nova krv, nove sile, novi ciljevi! Preporođenje! Svrhunaravan život može se postići, uzdržati, unapređivati samo svrhunaravnim sredstvima.

Znamo iz Evanđelja po Ivanu, o Nikodemu i Kafarnaićanima, kako naravni čovjek teško shvaća tu misao. Do toga je, da otrovanu krv što kola našim žilama od Adamova grijeha zamijenimo novom. Stvar rješava Evanđelje: Ako ne jedete tijela Sina čovječjega i ne pijete krvi njegove, ne ćete imati života

u sebi (Iv. 6, 54). Dakle je Pričest princip da se svrhunaravni život uzdrži!

Zakoni života nemaju nikakovih izuzetaka. Oni ne znaju za razliku po jeziku, kulturi, spolu i dobi, po staležu. Zato nije Pričest samo za žene i djecu. Nego je jednako i za muževe. I valja se uopće suprotiti praznovjerju, kao da bi žena morala imati više vjere i da muškarcu više pristaju tobožnje aktivne kreposti. Proučavamo li povijest, čitamo li Stari i Novi zavjet, vidjet ćemo, da je muškarac zastupnik vjere. On treba biti sprijeda, ne straga. Zadaća je Katoličkoj Akciji odgojiti katolike bojnoga reda i u vjerskom obziru.

Kako često da se muškarci pričešćuju? Apostolstvo muževa zahtijeva, da se njegovi članovi pričeste barem jedamput u mjesecu. Danas će se valjda svi u tome složiti, da će sama Uskršnja Pričest u veoma rijetkim slučajevima dostajati za vjerski život prost od smrtnoga grijeha. Očito je, da četvrta crkvena zapovijed hoće odrediti najmanje (minimum), što je potrebno da netko pripada crkvenoj zajednici, a ne da je dostatna sv. Pričest jedamput u godini. Potreba česte sv. Pričesti stoji do množine i veličine unutarnjih i izvanjskih pogibli.

Čitamo li pozorno Ivanovu šestu glavu, uvjerit ćemo se, da Božanski zakonodavac zahtijeva neko češće primanje sv. Pričesti. Davanje najsvetijega pod prilikama kruha jasno kazuje, da se ne radi o nečem izvanrednom, nego o redovitom, što se često

ponavlja. Iskustvo pokazuje, da je pričešćivanje barem jedamput u mjesecu potrebno, da naši muževi i mladići u gradskim i industrijskim prilikama sačuvaju stanje milosti. Ali pričešćivanje muškaraca barem jedamput u mjesecu nije uzor nego najmanje, što treba biti. Pričešćivanje jedamput u mjesecu nema se držati za znak osobite pobožnosti nego za prijeko potrebni zahtjev da se očuva stanje milosti. Oni, koji uznapredovaše trebaju više.

Apostolstvo muževa ište zajedničko pričešćivanje u mjesecu. To ima svojih koristi. Opačina je muškaraca strah od ljudi. Imamo premalo smjelosti u javnosti, kako je rekao Bismarck. Put od stana do crkve, a odavle do pričesne klupe u vrijeme, kad to nije po starom običaju, zahtijeva srčanost, zbog koje može i najjačega muža spopasti znoj i drhtanje. Čovjek ne ide rado naprijed i sâm. Kad iza čovjeka i uza nj stoji njih dvadeset, tad ide lakše. Tu psihološku potrebu zadovoljava Pričest u isti dan i sat. Ako ide ovaj i onaj, tad biva stvar lakša.

No i nemajući to na umu zajednička je sv. Pričest kršćanska misao. Glavna je stvar dakako, da se blaguje. A prastari je običaj, da ljudi iz iste obitelji i u isto vrijeme i kod istoga stola blaguju. Glavno je, da se prima sv. Pričest. Pa je prikladno, da članovi istoga društva budu u isto vrijeme kod pričesne klupe i da prime presveti oltarski Sakramenat.

Valja se čuvati, da nas ne zahvati pesimizam u toj stvari. Velika se očekivanja možda ne će tako

brzo ispuniti. Apostolski muževi ne postadoše sveti. Ne smijemo zaboraviti, da sv. Pričest dostojno primljena sigurno djeluje, ali per modum cibi — kao hrana. Mi bismo često htjeli, da pojedina sv. Pričest proizvede izvanredno čudo nenadanoga savršenstva. Tu vrijede riječi Evanđelja: Tako je kraljevstvo Božje, kao čovjek kad baci sjeme u zemlju, i spava i ustaje noću i danju; i sjeme niče i raste, da on ne zna; jer zemlja sama od sebe donosi rod, najprije travu, onda klas, onda puno zrno u klasu. A kad izvede rod, odmah pošalje srpove, jer nasta žetva (Marko 4, 26—29). Svako je primanje Pričesti korak, a nije put, nije cilj.

Da još jednoč ponovimo: za veoma je mnoge sv. Pričest jedamput u mjesecu minimum. Trovanje se duševno u njima razvija, a protiv je toga radikalni lijek sv. Pričest. Jedamput se u mjesecu pričestiti premalo je. Zato se zahtijeva: svakih se osam dana ispovjedi i pričesti. Liječenje sv. Pričešću!

Da pričešćivanje jedamput u mjesecu ne donosi željena ploda uzrok je nedostatna priprava. Više nego se misli ima nedostojnih pričešćivanja, jer nema pravoga pokajanja. Isto tako nedostaju često puta čista nakana, odlučna borba i protiv svojevoljnoga lakog grijeha, spremnost snažno upotrebljavati potrebna sredstva za popravak. Iz toga je jasno, kako je djelovanje različito prema duhovnoj konstituciji onoga, koji se pričešćuje, kao što je i kod tjelesne

hrane različit učinak. Kakova je priprava, takovo je pričešćivanje!

Pričešćivanje je muževa u vezi s pričešćivanjem mladeži, kao što je u vezi pričešćivanje mladeži s pričešćivanjem djece. Dijete je otac mužu. Nemamo muževa, jer nemamo omladine. Nemamo omladine, i ako izvana s nama sudjeluje, njezina nutrinja nije naša. Pretežni dio mladih ljudi obično živi u stanju smrtnoga grijeha. Robovi su zlih strasti. Nemamo mladeži, jer nemasmo djece.

Tko hoće budućnost, treba da ima najboljega. Tko hoće imati najboljega, valja mu ga odgojiti u ispovijedaonici i kod pričesne klupe. Odlučna godina jest više sedma nego četrnaesta. Odluka stoji do toga, da se čovjek očuva od prvoga smrtnoga grijeha. Prvi smrtan grijeh jest v e l i k a k a t a s t r o f a u čovječjem životu, koja vuče za sobom sve druge i stoga je valja spriječiti svim sredstvima. Glavno sredstvo da se jača unutarnja snaga života i duševno zdravlje jest jaki sveti Bog u djetinjem srcu. Dakle rano pričešćivanje djece. A iskustvo pokazuje, da se taj zahvalni cilj lako postigne vjerskom obukom u prvoj godini. Priprava za Apostolstvo muževa ima se započeti u sedmoj godini života.

OGANJ S NEBA.

Bilo je to posljednji put, kako govorismo s Decurtins-om. Dr. Gašpar Decurtins mislio je, govorio i pisao uvijek samo o Jednome. U razgovoru je ponovno sa svojom žestinom zahtijevao: Morate nešto o Isusu napisati. Govornička usta trunskoga lava ponavljala su u posljednjim umornim danima njegova života samo još ove riječi: Isuse, moj Isuse. Bijaše to najkraći izričaj njegova bogoslovlja. Decurtins ljubljaše Isusa i njegovu Crkvu. Ljubav k Isusu jest oganj s neba, koji treba baciti u narod i raspaliti Katoličku Akciju.

Zašto su danas ljudi veoma maleni? Jer ih ne zanose velike misli. Zašto bijahu prvi kršćani junaci? Jer doživješe Duhove i Duhovi su dan velikih misli i velikih snaga.

H o ć e m o b i t i v e l i k i. Nijesmo krivi. To nam je u krvi. To dolazi od Duha Svetoga. No tko hoće velik biti, ne smije da bude sitničar. On mora samo jedno znati, htjeti, govoriti, činiti. Njegov život treba voditi samo jedna zvijezda.

P r v a v e l i k a i d e j a m u ž a n e k a b u d e I s u s. Isus, Sunce! Isus, velim, najsvetiji, najmudriji, najmoćniji, najveći, najbolji, Sin Boga živoga.

Otud naravno izlazi, da se čovjek ugrije u blizini toga Sunca. I s u s a m o r a m o l j u b i t i. Za Isusa valja nam se zagrijati više nego za sve velike državnike, vojskovođe, učenjake, više nego za sve dobročince čovječanstva, više nego za sve ljepote. Nosili drugi u sebi božanske iskre. Isus je Sunce. Bili drugi vrijedni ljubavi i štovanja. Isusa treba ljubiti nada sve i više od svih.

I mi ga moramo ljubiti. Poznat nam je onaj uskrsni prizor na jezeru Tiberijadskom. Petar je već prije ispovjedio svoju vjeru. Prije nego posta Papa, trebao je moliti Vjerovanje. Isusu to nije bilo dosta. Vjera je temelj religiji. Ali vjera nije savršenstvo religije. Savršenstvo je ljubav. Zato Isus tri puta Petra pita: Ljubiš li me? Na što Petar tri puta muževno odgovara: Da, Gospode! Ti znaš, da Te ljubim.

Da upitamo muža: Ljubiš li Isusa? Kako kuca tvoje bilo? Ljubiš li Isusa većma nego sve druge? Da li je Isus Sunce tvome životu? Tvoja velika misao? Tvoja ideja danju i noću? Tvoje prvo i posljednje? Ljubiš li Isusa? Katolička obnova stoji do temperature srca.

Što je najveća nesreća u kršćanstvu i napose kod muškaraca? Svi vele, da su katolici. Bune se, ako se posumnja o njihovoj pravovjernosti. O tom ne ćemo ovdje govoriti. Ali ima nešto drugo, što ne može nitko poreći: katolička se temperatura umanjila. Postadosmo trezniji, prozaičniji, ravnodušniji,

hladniji. Ostavismo prvu ljubav. Svaki liječnik zna, šta to znači, kad bolesnikovo tijelo postaje hladno.

Očita je činjenica, da je od god. 1517. katolička temperatura manja. 1517. pojavio se protestantizam. Što je on? Protestantizam znači religijsko ledeno doba u crkvenoj povijesti. Što je protestantizam? Ukočena, hladna, ledena kriva nauka, piše O. Noldin, D. I. Protestantizam je uklonio sv. Misu, neprekidnu žrtvu Novoga zavjeta, Sunce religije. Što se moralo dogoditi? Pomrčina je Sunca uzrokovala padanje religijske temperature. Termometar pade. Krist prebiva u svetohraništima u crkvi. Blizina svetohraništa grije bijedno čovječanstvo. Vječno svijetlo krijepi. Protestantizam je opljačkao svetohranište i pogasio Vječna svijetla. Temperatura bivala je sve manja i manja. Stalo se smrzavati. Protestantizam je srušio ispovijedaonice, čudesan sakramenat milosrđa. Termometar je padao sve dublje i dublje. Protestantizam je prognao Mariju, Majku kuće. Kad se majka ukloni iz kuće, tad je zima u kući. Protestantizam je ledeno religijsko doba u novijoj crkvenoj povijesti! Što se moralo sasvim naravno dogoditi? Studen se ne može zadržati međašima. Pa je studen sjevernjak zaduvao i preko Crkve. Katolička se temperatura umanjila.

Što učini Bog, da nadvlada to religijsko ledeno doba? Dade nam pobožnost prema presvetome Srcu Isusovu. Krist po drugi puta reče: Oganj sam došao da bacim na zemlju, pa šta hoću, nego da se

zapali. Krist dade da ozeblo čovječanstvo gleda u ognjeno more njegova otkupiteljskog Srca.

Pobožnost prema Srcu Isusovu nije novost. Tko čita poslanice sv. Ivana, zna koliko je Duh Sveti isticao središnju istinu kršćanstva: Bog je ljubav! Ali su ljudi zaboravljivi. Pa je Bog ponovio središnju istinu i glavnu zapovijed kršćanstva. To je zadaća pobožnosti prema Srcu Isusovu. Njezino je Evanđelje: Bog je ljubav! Tko ne ljubi, ne poznaje Boga! Tko nema ognja u prsima, onaj ne zna što je kršćanstvo. K a t o l i c i z a m j e o g a n j n a z e m l j i.

Što hoćemo? Da gori! Da unutarnja temperatura i svjetska temperatura bude opet katolički topla. Sredstva znamo. Ljubav prema Isusu treba da bude ognjište našega zanosa.

Običaj je, da se na koncu čini oporuka. Ja mislim, da je na koncu prekasno. Valja nam činiti na početku, sada. Prava katolička oporuka jest kratka: jedna riječ! S v e z a K r i s t a! Moj univerzalni našljednik Isus! Veliki ljudi ne dijele svoga srca. Velike duše govore uvijek samo o Jednome. Imaju veliku misao, za koju žrtvuju sve, život, zdravlje, mir, znanje, imovinu.

O USPJEHU.

Često lovimo ribu, da je ne ulovimo. Pa što je naravnije nego ostaviti čamac i mrežu te otići! Ta, ništa ne koristi! Sve je uzalud! Što mi hoćemo radeći? U s p j e h. Svećenik, učenjak, politik, trgovac, vojnik, radnik — svi se oni muče nadajući se, da će im poći za rukom njihova nastojanja. Nema li te nade, nestaje pobude za rad. Gubi čovjek srčanost da nastavi svoj posao. Nema smisla dalje raditi!

Takovi smo mi prema uspjehu i neuspjehu. Trgovački moglo bi to biti pravo. I moderno je. Kad se god što počinje, najodlučnije je, da li će uspjeti — tako je u trgovini i u diplomaciji, pa mnogo puta i u katoličkom pokretu. Naravno da si umišljamo, kako nam je samo do stvari. Ali nije tako često puta, češće nego mislimo.

Tajna oholost u toj stvari uvelike odlučuje. Uspjeh imao bi nam biti spomenik naše duševne veličine, naše vještine, naše revnosti. Naše djelo, naš hram, u kojem bi nam naši štovaoci pjevali Slava i Svet! Svi bi prsti imali u nas upirati i govoriti: To bijaše o n! Trubite u trube! Udarajte u bubnjeve! Mašite kadionicom! On je velik. Bog zna to. Njemu ne umakne, kako mi često i u katoličkim pothvatima

sebe tražimo, ne njega. Mjesto službe Božje vršimo kumirsku službu. A Bog mrzi na svako idolopoklonstvo. Bog mrzi i na idolopoklonstvo uspjeha. Bog tako malo drži do toga, što se traži uspjeh i klanja se uspjehu, da sudeći i nagrađujući radnju nikako ne gleda, da li je uspjela ili nije. Bog uvažuje samo učinjen posao i nakanu pri poslu. Cijelu noć raditi i ništa ne uloviti kod Boga isto toliko vrijedi koliko puna mreža. Trgovačko računanje ništa ne vrijedi u čudoredu i na sudu Svevišnjega. Neka ni u nas toliko ne odlučuje.

Na »uzalud«, riječ razočaranih, nailazimo već kod molitve. Pouzdanje je u molitvu oslabilo. Bacili mi udicu privatne molitve ili mrežu opće molitve, kadgod ispitujemo učinak mislimo, da su udica i mreža ostale prazne. I sve se više molitva ostavlja.

Ništa nije površnije i nepravednije od riječi »uzalud molio«. Ponajprije mi molimo, jer smo dužni, a ne što bismo računali. Molimo, jer nam je samo sobom razumljivo, da stvor govori sa svojim Stvoriteljem. Molimo, jer nije pristojno s onim se ne družiti, koji nam je najbliže. Molimo, jer je razgovor sa Svevišnjim nesamo prva dužnost, nego i najveća čast na zemlji.

Što se tiče onoga »uzalud«, zar nema molitva u sebi najveću plaću? Dalje, otkud mi znamo, da je jedno jedino od naših nebeskih pisama ostalo bez odgovora? Zar ne udišemo svaki dan, svaki sat, svaki čas Božje milosti i dobročinstva. Sami odgovori na

pitanja, koja smo držali uzaludnima. Mi ne možemo u svakom pojedinom slučaju točno ustanoviti, kako je Bog odgovorio na našu molitvu. Zar je to potrebno? Zar se ne događaju u svijetu čudesne stvari, koje se ne mogu ispitati i statistički izbrojiti a ipak postoje? Ima molitava, kojih uspjeh nije vidljiv, ali nema molitava, koje bi bile uzaludne. »Uzalud« je riječ površnosti i male vjere.

»Uzalud«, riječ razočaranih, susrećemo u odgajanju i širenju dobra. Kako se često čuje ta riječ iz usta dušobrižnika, učitelja, oca, majke, govornika i pisca! Ništa na udici, ništa u mreži, ništa na polju! Neplodan posao! Tako jadikujemo, mi kratkoumni ljudi, nestrpljivi, jer ne vidimo kako rastu zrna, što smo ih po brazdama posijali. I gubimo srčanost za Katoličku Akciju.

Tako je kraljevstvo Božje, kao čovjek kad baci sjeme u zemlju, i spava i ustaje noću i danju; i sjeme niče i raste, da on ne zna; jer zemlja sama od sebe donosi rod, najprije travu, onda klas, onda puno zrno u klasu. A kad izvede rod, odmah pošlje srp; jer nasta žetva. Tako Krist. Zašto ne možete vi čekati, vi nestrpljivci!

Opazilo se, da su zrna, koja su prije 4000 godina možda slučajno došla u egipatski mumijski lijes, kad ih se metnulo u zemlju, stala klijati i donositi rod u strpljivosti. Tako je i sa zrnima istine. Ona se siju. Ne znamo kuda. Vjetrovi ih odnose. Čini se, da su izgubljena i zaboravljena. Najzad, možda nakon de-

setaka godina, možda istom na bolesničkoj ili smrtnoj postelji počinje klijati majčinska ili svećenička riječ iz djetinjskih dana i donese tajanstven plod. Nemamo prava reći »uzalud«, jer nijesmo sveznajući.

I ako ne doživimo, kako se za žetve kupe snopovi — što je napokon do toga! Istina, čovjek se veseli, kad u vrijeme žetve i jeseni kličući vozi puna kola kući u žitnicu. Ali je Božji ljepše i zaslužnije kao sijač izlaziti u buri i oluji i sijati sjeme, pa onda umoran od dnevnog napora i žege leći u grob.

Možda će onaj, koji bude vozio kući snopove, svu zaslugu sebi pripisati i zaboraviti sijača u grobu. Ali nebo ga ne će zaboraviti. Sijači vrijede kod Boga jednako kao i žeteoci, prije vrijede više. To je utjeha za sve, koji u proljeću umiru i ne dožive jesen uspjeha. Neka im usne na umoru ne prošapću bojažljivu riječ »uzalud«.

Ni onda, ako ptice nebeske sve pozoblju, i trnje sve uguši i noge prolaznika sve pogaze. Ni onda, ako suša usjev uništi, gamad ga požđere ili tuča potuče. Bogu nije toliko do djela koliko do čina. Izvanjsko djelo prolazi, dobar čin ostaje nauvijek.

Za to imamo dva očita dokaza u crkvenoj povijesti, križarske vojne sv. Bernarda i sv. Ljudevita. One se svršile očitim neuspjehom. Ali dok su vojna nastojanja da se opet osvoji Sv. zemlja jadno svršila, Bernard i Ljudevit u školi poniznosti i predanja postigoše najveće stupnjeve savršenstva. Dva sveca znače za kraljevstvo Božje očito više nego dvije križarske vojne. U ognju će svjetskoga požara propasti uopće sva izvanjska čovječja djela. Sva! Samo će kreposni čini ostati kao nepropadljive zasluge.

»Uzalud« kao riječ sitosti života u ustima onih, koji trpe. Ako život samo računarski ocjenjujemo, tad je vrijeme bolesti, nemoći, starosti, bez smisla. Slijepi, gluhonijemi, kljasti, bogalji narodnogospodarski nemaju nikakva prava. Oni su muktaši u socijalnom organizmu. A ima i ljudi, koji zahtijevaju, da se ti tobožnji muktaši odstrane.

Ali bogoslovski je stvar sasvim drukčija. Čovjek kod Boga i u sebi toliko vrijedi, koliko vrši svrhunaravna djela vjere, ufanja, ljubavi, pobožnosti; djela, koja jedina kod carinske pregledbe poslije smrti mogu ići preko granice. Otud izlazi, da se život bolesnih, nesposobnih za rad, ne smije ocjeniti neproduktivnim u Božjem svjetskom planu. Crkva je izrijekom osudila u modernom amerikanizmu obescjenjivanje tobože pasivnih kreposti.

Ima samo jedan »uzalud« — bezvrijedan, kod Boga neproduktivan posao, posao onih, koji ne bacaju svoje mreže za Gospoda. Poslovi, što ih vršimo, i staleži mogu biti različiti. Ali je najzad zadaća života jedna i ista: s l u ž b a B o ž j a! Naša je svrha, i ako nijesmo svećenici, ona što je Katekizam na početku izriče: N a s v i j e t u s m o z a t o, d a B o g a s l u ž i m o i t a k o u n e b o d o đ e m o. To vrijedi i izvan duhovnih vježbi i misija.

Sve drugo, što se god još čini na zemlji, jest suvišno, bez vrijednosti ili škodljivo. Iz toga jasno izlazi: tko ne djeluje u službi Božjoj nego u službi svijeta ne može od Boga iskati plaće. Uzalud je radio. Nije činio, što je trebao činiti. A tko ne čini, što treba činiti, jest besposličar. Njegova je naoko zaposlenost uistinu danguba.

Svakolika moderna industrija sa svojom golemom trgovinom i velikim prometom, koliko se ne drži Božjih zakona i ne radi po Božjim planovima, jest alotrija (tuđ, neumjestan posao). Nosi vodu u košarama. Baca svoj dobitak u šuplje vreće. Na koncu je praznih ruku unatoč sjajnim bilancama i narodnom bogatstvu.

Ne smijemo zamučati, da je danas mnogi »katolički« pokret od samoga natjecanja u kulturi smetnuo s uma prvo pitanje u Katekizmu i da svoje tobožnje uspjehe nosi u šupljim vrećama.

VIŠE RODA.

Danas slavimo kongregacijsku svečanost svečanim sastankom članova i prisegom na zastavu. Zaklinjemo vjernost na stijeg Neokaljane. Taj je govor nekako vojnički. Ali je to shvaćanje kongregacije sasvim biblijsko i crkveno. Marija je strašna kao uređena vojska. Prvi puta gdje Objava govori o presvetoj Djevici kao da slušamo bojni poklik kroz sva stoljeća do Sudnjega dana i konca svijeta. Neprijateljstvo ću metnuti među zmijom i ženom! Neprijateljstvo između sotone i Marije! Među rodom đavolskim i rodom Djevičinim!

Svjetska je povijest boj između roda djece Marijine i djece sotonske, djece Božje i djece svijeta. Velika je zadaća Marijine kongregacije, da u tom boju podigne na noge pravi rod, ljude, koji će bez ikakove dvoličnosti i polovičnosti biti bojeve Gospodnje protiv njegovih protivnika. Kongregacija je škola potpunosti i odlučnosti! Kongregacijski duh mora postati duh roda! Kongregacijske oznake imaju biti oznake roda, značajne za potomstvo one, koja je satrla glavu zmije. Kongregacijsko odgajanje neka bude odgajanje roda!

Kongregacijski duh — duh roda! Duh je nekoga roda u njegovoj simpatiji i antipatiji, u njegovoj ljubavi i njegovoj mržnji, u njegovoj naklonosti i neprijateljstvu, u njegovoj snazi, kojom privlači, i njegovoj snazi, kojom odbija. Velika ljubav prije svega! Velika ljubav prema Bogu! Ljubav od svega srca! Ljubav iz sve duše! Ljubav iz svih sila. Kongreganistička krv treba imati određenu temperaturu. Ne smije biti ni hladna ni mlaka ni lijena. Treba da bude žarka. U životu kongreganista sve stoji do mjere njegove ljubavi. Kongreganist ili molio ili radio ili trpio čini ono, na što ga potiče unutarnjost. On ljubi! Sve misli, želje, riječi, radnje potječu iz istoga središta, iz srca.

Ljubav odlučuje. Revni kongreganisti — jaka ljubav! Mlaki kongreganisti — slaba ljubav! Zamrli kongreganisti — hladna ljubav! Zato cio kongregacijski život nije kompliciran, kako bi se činilo. Jedno, bez čega sva pravila ništa ne vrijede i što oduzima svim pravilima teškoću, motor, koji sve pokreće — ono što daje kongreganistima kongreganistički duh — jest jaka ljubav prema Bogu, žarka ljubav prema Kristu! Ljubav prema Kristu je poseban duh roda djece Marijine! I zato prava ljubav prema svemu, što od Boga izlazi, i što je s Kristom: ljubav prema Majci Božjoj, ljubav prema katoličkoj Crkvi, ljubav prema Sv. Ocu, ljubav prema svećeniku, ljubav prema Svetima. Mi ljubimo sve ljude. Nama je sveta Glavna zapovijed. No ponavljam: ali je posebnost, osobitost Marijine djece da ljube rod djece Božje, Crkvu, Općinstvo Svetih, sve što je katoličko.

Kongregacijski duh je i duh roda! I duh je roda mržnja roda. Nijedna mržnja roda nije kršćanska. Osim jedne, koja pripada bistvu kršćanstva, Božja mržnja na sve sotonsko, t. j. na sve lažno, zlo, nevaljalo. Tko je od Boga treba da ima instinktivnu odvratnost prema svemu, što je protiv Boga, protiv kršćanstva, protiv Crkve. Nikoga ne izuzima od svoje ljubavi, jer je svaki čovjek stvor Božji. Ali koliko su ljudi djeca sotonska, koliko su djeca od svojega oca đavla, koliko dobro i istinito mrze i progone, a zlo i lažno ljube i šire, jesu predmet njegove radikalne, neumoljive, neugasive mržnje.

Velikoj ljubavi pripada i velika mržnja. Pa je znak, da je ljubav mnogih ohladnjela, jer nemaju jake mržnje na zlo, koja ide s najvećom ljubavi prema bližnjemu. Kongreganist mora opet njegovati tu mržnju roda. Treba dokazati, da je potomak one, koja je zmiji satrla glavu. Njemu valja sudjelovati u onom nemilosrdnom neprijateljstvu, što ga je Bog navijestio u raju zemaljskom.

Kongregacijski duh ima i kongregacijske oznake. Kongregacijske oznake imaju biti oznake roda, iz krvi izvirati. Oznaka je roda kongreganista čistoća! Boj protiv svega, što je prostačko, nečisto, gadno! Njegova je lozinka: Sine macula! Bez ljage! Bez ljage svijet mislî, mašta! Ni-

kakvo igranje s nečistim mislima! Odmah se valja oprijeti! Odmah se odvratiti! Bez ljage oko! Čednost na cesti! Nikako popustiti nezdravoj radoznalosti! Bez ljage uho! Nikakovo druženje s dvoličnim ljudima! Ne polaziti lakoumne izložbe! Bez ljage jezik! Nijedna neprikladna riječ iz onih usta, u kojima je počivalo presveto tijelo našega Gospoda! Boj protiv svake nepristojne riječi u obitelji, u radionici, u društvu! Sveta bezobzirnost protiv svake nesvete bezobraznosti! U nazočnosti kongreganista da se svijet ne usudi ništa nepristojno. Bez ljage odijelo! Ni za jedan milimetar popustiti duhu svijeta!

Oznaka je roda kongreganista p o n i z n o s t. Vjera u potpunu ovisnost o Bogu. Vjera o čovječjoj nemoći i slabosti. Vjera, da je milost potrebna. Vjera, da je Bog samo Bog i da je čovjek od sebe ništa. Vjera, da se neizmjerno maleni mora pokloniti neizmjerno Velikome. Lucifer nije htio priznati osnovnu istinu stvora. Htio je biti jednak Bogu. Oholost, prvi grijeh u svemiru, otac svim drugim grijesima! Marija reče: Evo službenice Gospodnje! To bijaše poniznost, osnovna krepost stvora i majka svim ostalim krepostima. Sve je do toga, da znamo, tko je Bog i tko smo mi. Najznačajnija je oznaka roda djece svijeta oholost u svim svojim stupnjevima. Najznačajnija je oznaka roda djece Božje i djece Marijine poniznost.

Još jedna oznaka roda: p o s l u š n o s t! Kongreganist je vojnik. Ništa ne čini što hoće, nego čini što treba činiti. On slijedi dužnost, ne hir. On govori

kao Marija: Neka mi bude po riječi tvojoj. Rekne li mu se: Dođi! i dođe; idi! i ide; učini to! i učini. Poslušnost nije nikad bila tako nemoderna kao što je danas. Da reknemo s Benediktom XV.: »Sve je malo po malo obuzela prekomjerna težnja za slobodom združena s duhom protivljenja.« »Pače je i u svetište prodrla.« Ljudi bi htjeli biti katolici, ali da čine što hoće. Nema radosne poslušnosti! Nema discipline prema Papi, biskupu, župniku! Kongreganisti treba da budu sasvim pouzdane čete u vojski Crkve, koja se bori. Zakon Sv. Oca, zapovijed biskupova, želja ili odredba dušobrižnikova — vrši se! Sluša se! Bezuvjetan, radostan posluh, oznaka roda kongreganista!

A sad da položimo zakletvu u ruke onoj, koja je zmiji satrla glavu: Hoćemo biti čisti rod. Nikakova mješavina! Nikakovi polutani! Nikakovi neutralci! »Kao što vojnik u ratu svagdje i u svemu što čini sa cijelim svojim bićem i žićem služi svoga vojskovođu, ili hodao ili počivao, ili se borio ili spavao, isto tako služi kršćanin Boga i nekršćanin đavla.« Tko nije za Boga, protiv njega je. Tko s Kristom ne sabira, prosipa. Na duševnom polju nema se hramati na obje strane. Hoćemo biti rod, sasvim za stvar Božju, sasvim protiv đavla i svijeta, u vjeri i životu.

KATOLIČKI RADIKALIZAM.

Prisloni svoje uho na zemlju. Dršće od stupanja onih, koji dolaze. Počinje novo doba. Opet se usuđujemo izaći na cestu. Htjeli ili ne htjeli. Kazujemo tamo Katekizam.

Cesta nije kolijevka religije. Cesta nije naše bojno polje. Samo demonstracijskim povorkama ne osvaja se svijet. Ali, hoće li se osvojiti, ne smije se čovjek bojati ceste. Nikakav strah od sunčanoga svijetla i svježeg zraka. Što nešto vrijedi smije se pokazati. Samo slabo i bolesno ostaje uvijek kod kuće.

Moderno katoličko osnovno zlo je strašljivost. Hoćemo je odbaciti. I ja se nadam, da će u budućnosti mladenački katolicizam otvorenije pokazivati svoje zastave. Z a s t a v e i z a r h i v a! Ne radi športa i zabave. Naši dani zastavâ nijesu dani športa i zabave. Oni su radni dani. Mi hoćemo učiti, hoćemo raditi.

Idemo na cestu Vjerovanje moliti. Tajna je naših dana vjera naša. Haec est victoria! To je pobjeda, vjera koja navaljuje na nebo, koja osvaja svijet, potpuna vjera.

Može biti časova u čovječjem životu, kad se nekome staro pričinja starim. Pa se ištu novi smjerovi. Te pogibli sve više nestaje. U vrijeme, kad se sve

ruši, moli čovjek svoje staro vjerovanje opet radosnim zanosom. Mi to osjećamo. Katolička vjera i katolički moral jesu granit s vječnih bregova, granit sa Sinaja i Petrove pećine. Time će se granitom zidati temelji budućnosti poslije velikoga potresa zemlje, koji je započeo 1. kolovoza 1914., i koji, čini se, ne će prestati, dok ne bude sva zemlja ruševina. Katolička vjera u svojoj cijeloj, potpunoj neoslabljenoj ljepoti i snazi, to jest pobjeda.

Jedan je austrijski biskup govorio nekom zgodom o katoličkom radikalizmu. To svakome udara u oči. Svijet biva sve radikalniji. To je borba u dubini, borba za temelje, borba za cijelost. Doba je, da se sve ljudske stvari sasvim pregledaju. Ne radi se više o nekim reformnim prijedlozima. Ne radi se o malim poslovima limarskim, pokrivačkim i slikarskim na društvenoj zgradi.

Radi se o školi, o braku, o obitelji, o politici, o Crkvi, o vlasništvu i pravu. Potpuno pregledanje i potpuni prevrat! Dakle radikalizam nevjere! Radikalizam u odgoji! Radikalizam u ćudoređu! Radikalizam u politici! Radikalizam u tobožnjoj znanosti i umjetnosti. Radikalizam u gospodarskom životu!

Hajde! Ima samo jedan put da se spasi ljudsko društvo. R a d i k a l i z a m m o ž e s e n a d v l a d a t i s a m o r a d i k a l i z m o m, radikalizam laži radikalizmom istine, radikalizam nevjere radikalizmom vjere, radikalizam nepravde radikalizmom pravde.

Ima ljudi, koji ne uzimaju za ozbiljno komunistički svjetski prevrat. Ja ga držim ozbiljnim. Anarhistični će socijalizam stupati. I to će stupati, ne, jer je istinit, razuman ili dobar, i ne, jer je nešto pozitivno učinio. On stupa, jer ima smjele, radikalne ideje i vjeruje u njih sa svim fanatizmom svoje mladosti. On stupa, jer njegova zastava ima samo jednu boju, krvavu boju radikalizma, što ruši.

Moji prijatelji! Zastava protiv zastave! Duhovi protiv Duhova! Navala protiv navale! Oganj protiv ognja! Radikalizam protiv radikalizma! I naš radikalizam: bezuvjetna vjernost prema našoj svetoj vjeri, prema našem Sv. Ocu, prema našim svećenicima! Katolici sa svim žilicama svojega srca! Haec est victoria! To je pobjeda!

Ja vjerujem nesamo u svoju vjeru. Ja vjerujem i u svoj od Boga dani poziv u tom divskom boju vremena. Velite: To nije u Katekizmu! Jest! Nijesu riječi, ali je stvar. Poniznost je temeljna katolička krepost. Oholost je nekatolička temeljna opačina. Što mi jesmo, jesmo i možemo samo po Bogu i s Bogom. U njemu živimo, mičemo se i jesmo. Ali u drugu ruku nijesmo ipak ništice. Mi smo slike i prilike Božje. Imamo poziv u planu Božjega svjetskog poretka. Nešto značimo. A vjerovati u sebe i svoju zadaću nije grijeh nego dužnost.

Osjećajmo jednoć bilo muža. Slušajmo kucanje njegova srca. Proučavajmo njegov hod, način

kako govori, ide i nastupa. Muž se odaje na svakom koraku. On hoće netko biti. Hoće nešto postati.

Pogreška je odgojna, kad se ta muževna vjera u sebe potiskuje. Nije pedagoški uvijek govoriti ljudima: Nijeste ništa, ne znate ništa i ne možete ništa. Ne smiju se orlu, što se razvija, podrezivati krila i braniti mu da leti. Inače bit će od mladosti kokoš, koja umije samo čeprkati i kljuvati. Grezne u močvari materijalizma i užitaka.

Vjeruj u svoj zadatak kao vojnik Crkve, koja se bori. Pasivnih i počasnih članova imamo dosta. Ti budi u bojnom redu i bori se! Ti radi! Ti djeluj mačem i zidarskom žlicom kod obnavljanja novog Siona. Vjeruj u sebe!

Koji su narodi izorali najdublje brazde u svjetskoj povijesti? Koji su muževi krčili put u svoje doba? Oni, koji su bili uvjereni, da im valja kao sredstvima Providnosti ono činiti, što su činili. Živimo u Duhovsko doba. Katolički ljudi moraju postati puni Duha Svetoga, požrtvovno pripravni na svaki posao. I ako ih se zapita, odakle im taj žar, neka reknu: Moram, ne mogu drukčije. Duh Sveti nas vuče kao oluja, vjerujemo u svoj poziv. Vjerujemo u svoje sile! Bog hoće.

Dakle oduševljenje, prijatelji moji! Ima ih, koji se smiju, kad se ta riječ upotrebljava. Pusta »ispravnost« i laka površnost zamijeniše oduševljenje. Ali, kako napisa pred više godina neki Nijemac: »S modernim kulturnim osjećajima ne može nijedna vojska

pobijediti unatoč svoj disciplini i tehnici oruđa. Valja nam sve pokušati, da očuvamo posljednji ostatak oduševljenja.« To vrijedi i za nas. Ali treba da opet umijemo oduševiti se.

Svakako je pripravnost za borbu spremnost na žrtvu. Ali ne stoji do nas mijenjati zakone crkvene povijesti. Katolička obnova, za koju moramo raditi vjerno pristajući uz Crkvu i svećenike, ima kao i sve veliko u povijesti svoje putove na Golgotu. Naš pravac hoda ne ide po putovima ruža. Svijet se ne će predobiti igrom i plesom nego u znoju lica.

Crkva, što se bori, treba da je pripravna za svoju svetu stvar nositi trnov vijenac i križ. Možda joj valja imati posla s Pilatom, Herodom i Judom. Ona mora gledati kako njezino djelo sprečavaju neprijatelji, kukavice i izdajice. Valja joj računati s ljudskom slabosti, osjetljivosti, lijenosti i zavisti, unutra i izvana s protivljenjem. Zakon katoličkoga uspjeha je zakon žrtve. U znoju ćeš lica svojega jesti kruh svojega uspjeha.

Svršavam. Načinimo u Duhovskom ognju svetoga oduševljenja čelične odluke. Neka maljevi tutnje! Neka iskre vrcaju! Neka oštrice pjevaju uzvišenu pjesmu o boju protiv svega, što je zlo, prosto i lažno.

Zastavama pripadaju vojnici. Budite vojnici! Oni, koji poznaju oblake i vjetrove, vele nam, da poslije tjelesnih bitaka dolaze na red duhovne bitke. Imaju pravo! Spremajte se! I kad pozovu bubnjevi i zatrube

trube, tad ne smije manjkati nijedna vaša zastava. Zastava do zastave! Rame uz rame! Vrhovni vojskovođa sv. Mihael! Tako ćemo se mi od Katoličke Akcije probiti.

Popravi:

Na strani 12. redak 14. odozgo: kršćaniski u kršćanski.
Na strani 17. redak 13. odozdo: Katoličkoi u Katoličkoj.
Na strani 18. redak 4. odozgo: papa u Papa.
Na strani 26. redak 5. i 6. odozgo: ako se nema toga . . . u ako se nema taj svrhunaravni vjerski duh, uho za Božju istinu.

Gdje je što.

Strana

Popratnica 3
1. Sv. Otac hoće 6
2. Papa, biskup i župnik 14
3. Autoritet i poslušnost 19
4. Gluhonijemi 25
5. Oni, koji hoće 30
6. Reformator 35
7. Junak! 40
8. Čovjek s jednom dušom 46
9. Ne živi čovjek o samom kruhu 53
10. Otvorite oči! 59
11. Vodioci i zavodioci 64
12. Zidarskom žlicom i mačem 70
13. Kad je čovjek katolik 76
14. Procesija sa svijećama 81
15. Dajte nam otaca 85
16. Kod Isusa 89
17. Oganj s neba 95
18. O uspjehu 99
19. Više roda 105
20. Katolički radikalizam 110